

DIRVA

THE FIELD

Nr. 79

Spalio-October 15, 1959

Cleveland, Ohio

Šokdina Kaune muziejaus varpus

Rasta 200 metų obelis.- Komunistai perspausdino Gustaičio eilėraščius...- Naujas viršininkas.

Kauno Karo Muziejaus bokšto varpų melodijos bolševikams netiko. Po karo prie varpų mechanizmo tapo pristatytas kompozitorius Viktoras Kuprevičius, kuriam atitinkamai pasidarbavus prie mechanizmo veleno, varpai ėmė skambinti "Prie Nemuno kitas išaušo jau rytas". (V. Kuprevičiaus daina "Pajūriais, pamariais", kurios priedainis baigiasi žodžiais "amžiais bus laisva Lietuva", 1941 metais sukėlė skandalą profsąjungų rengtame koncerte: publika sukėlė neregėtas ovacijas. Nuo to laiko agitpropas įsakė tą Kuprevičiaus dainą išimti iš visų repertuarų, taip, kaip ir Karo Muziejaus varpų skambintas melodijas).

Šįmet V. Kuprevičius vėl turėjo padirbėti (net ir su sūnum) prie muziejaus varpų mechanizmo, tik šį kartą ne prie automato veleno, o prie klaviatūros. To pasėkoje dabar kauniečiai kelis kart per savaitę girdi varpų muzikos koncertus. Tik varpai, esą, "dainuoja įvairių mūsų šalies tautų dainas — lietuviškas ir rusiškas, gruziniškas ir ukrainietiškas", o tarp visų tų skambinančių melodijų vyrauja "široka strana"...

ATSPAUSDINO LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNO PENKTĄ TOMĄ

Paskutinę rugsėjo savaitę Vilniuje baigtas spausdinti Lietuvių Kalbos Žodyno penktasis tomas. Tomas yra 1008 puslapių ir apima K raide prasidedančius žodžius iki žodžio "klausinys". Žodynas apibūdinamas tokiomis pavyzdžiais: vien "kepurės" nurodoma ir pavyzdžiais pavaizduojama net 17 reikšmių, "kalba" beturinti 11 reikšmių, "kaklas" — septynias... Veiksmazodžiui "kalbėti" (su visomis jo formomis) skirta 9 puslapiai, "kišti" — 8 puslapiai, "kelti" — 20 puslapių ir t.t. Žodžių prasmė aiškina ma bei vaizduojama posakiais iš senųjų raštų (Mažvydo, Daukšos, Brekūno, Širvydo ir kt.), šnekamosios kalbos, bet daug

vartojama posakių ir iš "tarybinės literatūros ir kalbos"...

Tomo redaktorius K. Ulvydas, padėjėjai — A. Lyberis, N. Grigas ir kt. Technikiniai talkininkai: Z. Jonikaitė, B. Vosyltė, A. Kučinskaitė.

Šeštasis tomas apims likusiuosius žodžius, prasidedančius raide K. Jis busias atiduotas spausdinti 1961 metais.

Sovietiniais laikais išleistieji III ir IV tomai gaunami Vakaruose, bet pirmųjų dviejų, išleistų dar prieš sovietiniais laikais, nematyti. Lietuvoj dabar tie du tomai laikomi "nemoksliski", nelaikytini, daugumas jų sunaikinta, bet apie naujas laidas nieko negirdėti.

DVIEJŲ ŠIMTŲ METŲ OBELIS

Ties vieškelio iš Kauno į Kazliškių kaimą yra 18 metrų (apie 60 pėdų) aukščio ir dviejų vyrų ištiestomis rankomis ne visai apkabinamo storio obelis. Manoma, kad jos amžius esąs daugiau kaip 200 metų. Seniausieji vietos gyventojai atsimena ją buvus jau visiškai tokią pačią ir tada, kai jie vaikai tebebuvo. Obelį kamieno vidus jau smarkiai išpuvęs ir jame yra didelė tuštuma, tačiau obelis dar ir šįmet tebetur gana daug obuolių.

Gamtos apsaugos inspekcija tą obelį perėmė savo globon.

GUSTAIČIO "ANAPUS TEISYBES" ATSIDORĖ ANAPUS UŽDANDOS

Pergalės (literatūros mėnesinis žurnalas, leidžiamas Vilniuje) 9 numery yra staigmena: dvylika Antano Gustaičio satyrinių eilėraščių iš rinkinio "Anapus teisybės". Tai bene pirmas atvejis, kad politinio "negrizelio" raštai ne tik viešai paminėti, bet ir tokiu mastu perspausdinti. Perspausdinta "Kas būtų, jei manęs nesabūtų", "Visur buvo jau, visur kovojau", "Cadillac", "Modernioji elegija", "Apdūnojimai dūmuose", "Aš

sapnavau", "Vie ny bė", "Pirmas", "Mums netrūks ta idealų", "O!", "Jubilėjus" ir "Rytoj bus pervėlai". Skaitytojai (ir rašytojai) turės geros progos palyginti ir pas juos esamos "satyros" lygį ir... žodžio laisvę.

Neatsilaikiusi prieš pagundą perspausdinti Gustaičio eilėraščius, redakcija, žinoma, įdėjo ir "perkūn-sargį", tai yra, savo komentarus, tikslu apsaugoti skaitytojus nuo "nedoros įtakos", ir ypač save nuo apokaltinio už "buržuazinio nacionalisto" kūrybos įsileidimą į politiškai skaištų žurnalą. Atkalbėję seną maldelę apie "atplaišų" nusigynimą ir jų "šmeiztus", komentatoriai (redakcija) taip apibūdina Antaną Gustaitį: "— buržuazinių nacionalistų atstovas. Jo visuomeninėje veikloje ir kūryboje sistemingai pasireiškia grubūs šmeizikiški išpuoliai prieš Tarybų Lietuvą... Autorius žvelgia į gyvenimą iš buržuazinių pozicijų. Jis jokių būdu neturi tikslo demaskuoti lietuvių tautos išdavikus. Priešingai, jis siekia savo eilėmis taisyti pašlijusias nacionalistų pozicijas", ir t.t.

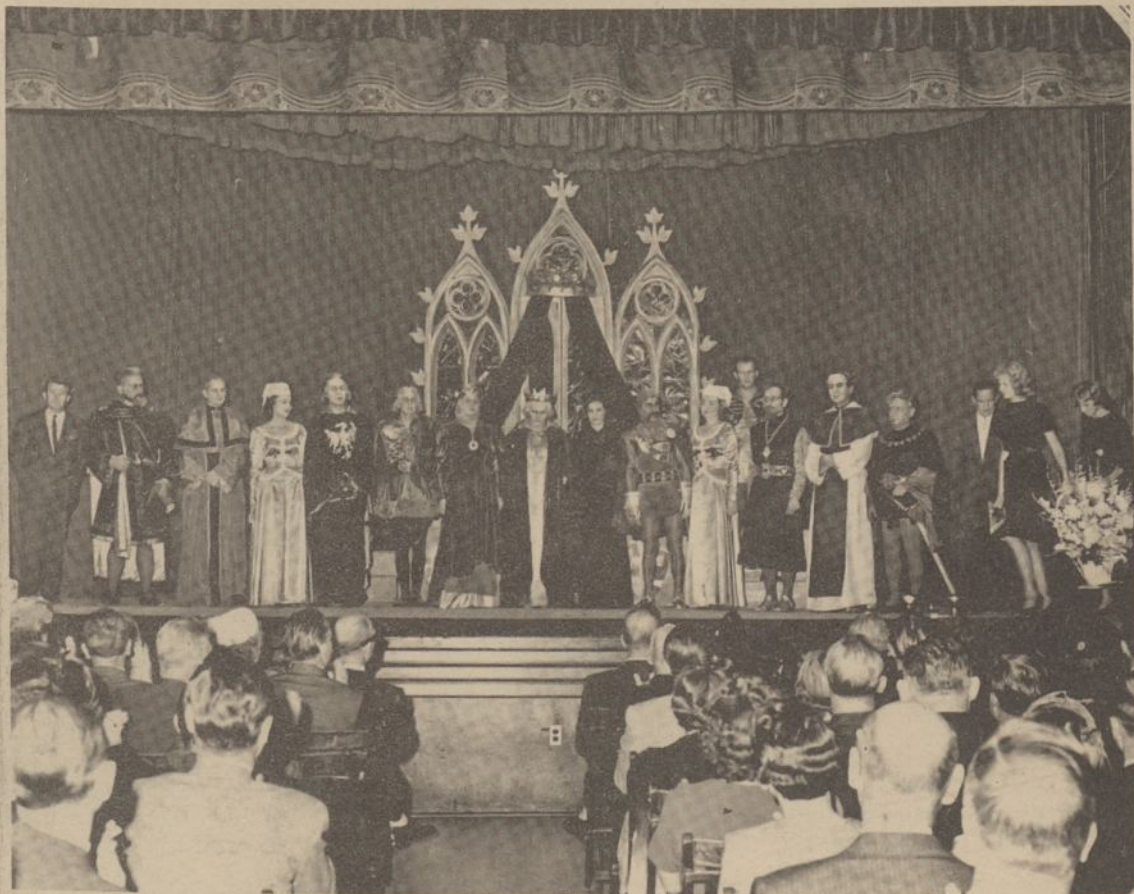
Patirta, kad kelios dešimtys egzempliorių A. Gustaičio "Anapus teisybės" dar pereitą vasarą siūsta susipažinti dabartiniais rašytojams, redaktoriams ir kt. Pasirodo, kad tas "pekliškas mišinys" prisiskundė pro geležinę uždangą.

UŽ TURBINAS GAUNA PLUNKSNAKOČIŲ IR LIETPALČIŲ

Kaune gamintos turbinos, tepalų aušintuvai, dūmtraukiai, Naujojo Vilnioj gamintos metalo gręžinto bei drožimo staklės, dažymo prietaisai, Petrašiūnos gamintos popierius ir kiti Lietuvoje veikiančių įmonių gaminiai plačiu mastu eksportuojami Kinijon, pagal Maskvos priimtus užsakymus ir ten sutartomis kainomis.

(Nukelta į 2 psl.)

Tadas Meckauskas
4207 Euclid St.
E. Chicago, Ind.

Milžino Paunksmę Clevelande stebėjo beveik 700 žiūrovų. Vaidinimas praėjo pakilia nuotaika, radęs gyvą ir per visą vaidinimą augantį ryšį tarp aktorių ir svečių. Vaidinimui pasibaigus ir ilgiai netilstant ovacijoms, kaip Dirvos ir clevelandiečių padėka, nešamos gėlės. Dirvos nuotrauka.

Chruščiovas vyks į Afriką...

Jis ketina sausio mėnesį lankytis trijose negrų respublikose: Gvinėjoj, Ghanoj ir Liberijoje.

Chruščiovas vieną dieną išsireiškė, kad jis mėgsta keliones, ir apgailestavo, jog dar negalėjęs pažinti Amerikos. Dabar šią svajonę įgyvendino, bet pamėgimas keliauti tuo nesumažėjo, kaip rodo nukrypimas iš kelio, grįžtant iš Pekino. Likęs dar vienas kontinentas, kur nebuvo įkėlęs kojos: Afrika.

Atrodo, kad Chruščiovas ir šią svajonę ketina įgyvendinti. Galimas dalykas, kad ateinančių metų sausio mėn. jis aplankys juodąją Afriką: Gvinėją, Ghaną ir Liberiją, tris negrų respublikas.

Proga šiai kelionei jam suteikia iškilmės Manrovi-joje sausio 7 d., kurios rengiamas negrų respublikos prezidento Tubman garbei,

ketvirtą kartą perrinktam prezidentu. 1956 m. sausio mėnesį panašiose iškilmėse dalyvavo gausi sovietų delegacija, vadovaujama Volkovo. Šį kartą Chruščiovas žada pats vadovauti delegacijai.

Po iškilmių jis ketina vykti į Accrą ir Conakrį, kur jaunų valstybių Ghanos ir Gvinėjos vadovai, Krumah ir Seku Ture, sakosi būsią labai laimingi jį priimti.

Afrikinė spauda apie šį vizitą jau plačiai rašo, bet sovietai kol kas tų gandų nepatvirtino ir nepaneigė.

Prancūzijos prezidentas de Gaulle nekartą bandė irodyti sąjungininkams, kad Atlanto paktas, koks jis yra šiandien, esąs atgyvenęs. Jį reikią strategiškai

ir diplomatiškai reformuoti. Šis paktas sustabdė sovietų veržimąsi į Europą, bet leido įsikverbti į pakraščius. Tai galima buvo matyti Azijoje ir ypač Artimuose Rytuose, o dabar jau pradeda reikštis ir Afrikoje. Prancūzija nekartą pabrėžė, kad jos akcija Š. Afrikoje yra vedama visų vakariečių labui, kad sukludžius komunizmui įvairių kelių į Afrikos kontinentą.

Šiandien nepaslapsti, kad visoj Afrikoj, naujai įsisteigusiose valstybėse, vyksta šaltasis karas.

Be abejo, naujoje Chruščiovo terminologijoje tai nesąs "šaltasis karas", bet "taikingos varžybos". Bet viena tikra, kad sovietų agentai, ar tai būtų Maskvos atsiųsti diplomatai, ar slapta infiltravę į gyventojų tarpą asmenys, veikia smarkiai, kad naujai įsisteigusiose valstybėse, ar tose kurios dar steigiasi, komunizmas triumfuotų.

Chruščiovas skuba įsivertinti Afrikoje ir dėl kitų priežasčių. Jis mato, kad Maocetungas baigia iš jo paveržti Aziją. Remdamas Kasemą jis tvirtinasi Artimuose Rytuose. Mao taip pat ketina savo kinišką komunizmą perkelti ir į Afriką. Ir čia jam nebus sunku, nes afrikiečiai toki pat vargingi, kaip ir kinai...

Chruščiovo vizitą Afrikoje galima būtų laikyti atsakymu Maocetungui, kuris, atidares ambasadą Maroke, dabar ketina įkurti Gvinėjoj. Kol santykiai tarp Maskvos ir Pekino šilti, ir kol Mao susirūpinęs savo krašto ateitimi, sovietai bando skubėti sustiprinti savo pozicijas Afrikoje.

Plieno streikas nesibaigia...

* Prez. Eisenhowerio paskirti faktų tyrimo komisija nenumatė pilno ginčo sprendimo netolimoje ateityje. Komisijos pirmininkas Dr. George W. Taylor pareiškė, kad po tris dienas trukusių abiejų pusių apklausinėjimų jam vis dar nesančios aiškos ginčo problemos, o juo labiau jų sprendimas.

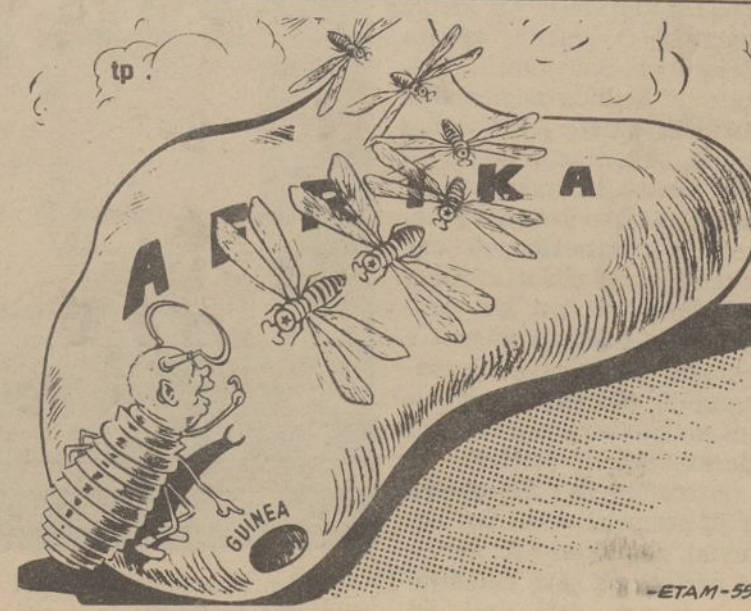
* Jungtinės Tautos nutarė atidėti iki ateinančio pirmadienio balsavimą dėl nenuolatinio nario vietos Saugumo Taryboje, atsirandančios Japonijai baigiant savo kadenciją. Nei komunistinio bloko remiama Lenkija, nei Vakarų siūloma Turkija per 25 balsavimus negavo reikiamos dviejų trečdalių balsų daugumos. Kompromisinis kandidatas ateinančiame posėdyje gali būti pasiūlyta Jugoslavija.

* JAV ginklų gamintojai pradėjo didžiuos investicijas į Vokietijos ginklų pramonę.

* JAV aviacija sėkmingai išbandė, iš B-47 bombonešio erdvėn iššaukiamą pirmąją priešsatelitinę raketą. Iš Cape Canaveral buvo iššautas erdvėn Explorer VII, kuris matuos saulės radiaciją ir rinks žinias apie oro atmainų žemės paviršiuje formavimąsi.

KAIRĖJE: Milžino Paunksmės svečių dalis pertraukos metu. Pirmoje eilėje, iš kairės: p. Vaivadaitė, p. Vaivadienė, p. Maziai, Sofija Smetonienė, J. Smetona, Stp. Nasvytis. Toliau matyti Dr. Maurukas, p. Švarcai, p. Puškorienė, Dr. V. Ramanauskas ir kt.

Dirvos nuotrauka.

Kremliaus širšės jau suka lizdą Afrikoje...

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone:

HEnderson 1-6344.

Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief:

Balys Gaidžiūnas.

Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.

Single copy — 10 cents.

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas:

HEnderson 1-6344.

Išleina Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais.

Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigtas 1915 metais.

Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Ar galime darbą palengvinti ir lietuviška teatrą išlaikyti

Montrealio Lietuvių Dramos Teatrui viešint Clevelande, buvo progos kai kuriais lietuviškojo teatro reikalais su pavieniais aktorais pasikalbėti, aiškintis ir diskutuoti. O tų reikalų tikrai daug, lietuviška teatrą ne tik slegiančių, bet dažniais atvejais ir jo gyvavimo pagrindus kertančių. O kad lietuviškasis teatras reikalingas, kad jis gali labai daug pasitarnauti ne tik lietuviškosios kultūros ugdymui, bet ir lietuviškumo išlaikymui, niekas neabejoja.

Montrealio Lietuvių Dramos Teatrą, kaip vieną, pasirodžiusį su originaliais savo pastatymais — Baltaragio Malūnu ir Milžino Paunksme, pagrįstai galima laikyti pajėgiausiu lietuvių dramos teatro vienetu, esančiu šiaurės geležinės uždangos. Bet ir tas pajėgiausias vienetas išgyvena tuos pačius rūpesčius, kurie visai paimioja normalaus darbo reikalus, kol jėgos išsenka ir nelaiku uždanga nuleidžiama.

Vieną tik reikia džiaugtis, kad, ir tokioms sunkioms sąlygoms esant, raiškų nenuleidžiama. Jei po eilės sunkumų uždanga nelauki ir nusileidžia, tai žiūrėk, kitur vėl kyla. Vėl darbščios ir sumanios rankos tiesias į darbą. Vėl patraukliai skamba lietuviškas žodis ir kūryboje gyvena mūsų aktorius. Gyvena, kol tos nepašalinamos ir net mūsų pačių nešalinamos kliūtys vėl įsako sustoti ir darbą nutraukti.

Didžiausioji lietuviškajam teatrui veikti kliūtis yra tie atstumai tarp didžiųjų lietuvių kolonijų: Chicagos, Toronto, Montrealio, Bostono, New Yorko, Clevelando, Detroito, Hamiltono, Philadelphiajos ir kt. O tose lietuvių kolonijose, rūpestingai išnaudojant sąlygas, kiekvienas naujas pastatymas galėtų būti vaidinamas ne viena, bet kelių kartų. O dabar vyksta priešingai. Sakysim, su Baltaragio Malūnu montrealiečiai dar galėjo į kelias lietuvių kolonijas nuvažiuoti. Bet jau su Milžino Paunksme jie tebuvo keturiose vietose ir net nežino, ar dar kur teks važiuoti. Sako, kvietimų yra, bet kai sužino, kiek kaštuoja vien tik aktorių pravažavimas, dekoracijų pravežimas ir kitos smulkesnės išlaidos, tai tie kvietėjai ir nutilsta.

Atstumai liks atstumais, ir jų nesumazinsim. Bet lietuviai, norėdami tokį geresnį pastatymą savo kolonijose pamatyti, gali, jei įtempis jėgas, suras kiek

mecenatų, jei susiburs į darbą kelios organizacijos. Gali, jei į pastatymo atskirietimą įdės nors dalį tų pastangų, kokias įveda aktoriai, ruošdamiesi pastatymui ir aukodamiesi, be jokio asmeninio honoraro, vykdamieji ir tolimas lietuvių kolonijas veikalo vaidinti.

Antra didžioji lietuviškajam teatrui kliūtis, tai menkas lietuviškų scenos veikalo pasirinkimas. Ir ypač dar tokių, kurie nebūtų grafomanija, kurie aktoriumi ir žiūrovui spindėtų kūryba. Tiesa, skelbtas konkursas šį tą davė. Vėl žadama konkurso keliu naujų veikalo ieškoti. Ar pasiseks? — dabar sunku pasakyti. Bet jei pasisektų — lietuviškasis teatras savo darbo laiką tikrai pratęstų.

Kada skelbiami konkursai naujiems veikalams parašyti, bendrinėms lietuvių organizacijoms, šiuo atveju gal labiausiai tiktų Bendruomenei, reikėtų paieškoti ir mecenatų geruosius aktorius premijomis ar atitinkamais atžymėjimais išskirti. Tai būtų labai didelis lietuviškojo aktoriaus paskatinimas ilgiau nuo savo kūrybos darbo nepabėgti. Būtų paskatinimas net ir rūpestingiau į savo sunkų darbą žiūrėti.

B. Gaidžiūnas

Milžino Paunksmės režisėrė ir aktorė Birutė Pukelevičiūtė, ruošianti vaidinimui, nevengia ir tokio darbo, kada dekoracijos sustatytos ir scena turi būti švari.

Dirvos nuotrauka

Po ilgos kelionės traukiniu iš Montrealio atvykęs dramos sambūrį Clevelando stoty pasitiko clevelandiečių būrelis. Nuotraukoje iš kairės: R. Simaniūskis, B. Malaiškienė, Z. Lapinas, P. Maželis, V. Skaigiris, V. Ignas, S. Kęsgaila, Urbonienė, F. Sideravičiūtė, L. Barauskas, J. Akstinas, B. Pukelevičiūtė, K. Veselka, A. Urbonas ir kiti.

Dirvos nuotrauka.

ŠIANDIEN IR RYTOJ

Pittsburgho darbininkas Kenneth Jackey, kuris gero nusiteikimo momentu iš Chruščiovo gavo dovanų laikrodį, sakoma, turėdamas kapitalistinį apskurumą, tuoj nuskubėjo pas laikrodininką pasitikrinti, kiek tas raudonojo diktatoriaus dovanotas laikrodis vertas.

Jis turėjo nusivilti. Toks laikrodis Amerikoje kainuoja nedaugiau 14 dolerių.

Jei Rusijos čarai mėgdavo dailinti sidabrinis ar auksinius laikrodžius, tai raudonasis čaras Nikita dovanoja tokius, kokius čia galima nusipirkti dešimtųjų krautuose.

Prezidentas Eisenhoweris, sužinojęs apie šį įvykį, ateinantį pavasarį vykdamas Maskvą, sakoma, pasiimsis 3 lagaminus plunksnačių.

Prieš prezidento Eisenhowerio vykimą į Rusiją dar turės susirinkti konferencijon "keturi didieji".

Eisenhoweris principu sutiko su Chruščiovu, kad konferencija įvyktų ateinančių metų sausio mėnesį. Jei Macmillanas tam pilnai pritarė, Paryžius ir Bona nesutinka dėl konferencijai pasirošimo procedūros ir patiekė savo pasiūlymus.

Eisenhoweris tuo nepatenkintas. Jis naujai siūlo sąjungininkams greičiau nustatyti datą konferencijai ir nesiriboti jos darbotvarkę vien Vokietijos ir Berlyno, bet svarstyti visus bendro intereso turinčius klausimus.

Šaukti naujos užsienio reikalų ministerių konferencijos, sako Eisenhoweris, neverta. Jis įsitikinęs, kad tik su pačiu Chruščiovu galima sutarti, kurie dalykai būtų nagrinėjami.

Kai čia ruošiamasi Rytų-Vakarų konferencijai, Mandžiūrijos sostinėje nuolat posėdžiauja iš kinų ir rusų komunistų sudarytas aukščiausias strategijos koordinacijos štabas, į kurį įeina 4 rusų ir 4 kinų aukšti pareigūnai. Paskutiniu laiku direktorių teisėmis įtraukti dar 2 sovietų ir 2 kinų maršalai. Šis koordinacijos štabas svarsto tik problemų principus, jų vykdymą palikdamas Maskvos ir Pekino nutarimams. Kartais tie nutarimai kryžiuojasi.

Vakarų diplomatai, kurie žino apie to štabo buvimą, sako: "Tai sąjunga, kokios niekas niekad nėra matęs! Vienos smegenys bilijonui žmonių!"

Dabar šis štabas po ilgų diskusijų, aprobavo Chruščiovo tezę, kad reikia ieškoti sugyvenimo su Vakara, nors "opozicija" tvirtino, kad tai galės privesti prie komunizmo likvidavimo.

Lietuvoje...

(Atkelta iš 1 ps.)

Iš Kinijos Lietuvon atveža įvairių smulkmenų, pavyzdžiui, plunksnačių. Be to, šįmet iš Kinijos atvežta vyriškų ir moteriškų lietauspalčių bei paltų už 15 milijonų rublių ir medvilninių bei šilko audinių už 14 milijonų.

(Jei lietauspalčio kaina vidutiniškai būtų apie 450 rublių, tai iš to kiekio kas penkiasdešimtas suaugęs žmogus Lietuvoje galėtų nusipirkti po kinišką lietauspalčių).

NAUJAS GELEŽINKELIŲ VIRŠININKAS

Nuo spalio 1 dienos Lietuvos geležinkeliai gavo naują viršininką — Žemaitį, Georgijų (ne Jurgį). Jį paskyrė sovietinis susisiekimo ministras, nes geležinkelio Maskva nepatiki "suvereninėms respublikoms".

G. Žemaitis lig šiol buvo pirmuoju Lietuvos geležinkelio valdybos viršininko pavaduotoju. Viešai bene tik vienintelį kartą tepaminėtas, kai prieš porą mėnesių buvo apdovanotas medaliu, drauge su kitais pareigūnais, Alytaus geležinkelio šakos atidarymo proga. Atidarymo iškilmėse vyresnybė Alytuje pasitiko dar senasis viršininkas, iš Rusijos tuoj po karo atkeltas lenkas A. Kožuchauskas, jau senyvas žmogus, turbūt dabar paleistas pensijon. G. Žemaitis irgi sovietinis geležinkelininkas, augęs, o gal gimęs Rusijoje.

(LNA)

on AUTO INSURANCE

Telefona pašauki m a s Jums gali sutaupyti daug dolerių apsidrausiant Amerikos vienoj didelėj draudimo įstagoj. Pašaukus jokio įsipareigojimo.

PAULINA MOZURAITIS-BENNET Insurance Agent 13706 Benwood Ave. Cleveland 5, Ohio

SK 1-2183

DĖL TEISININKŲ DRAUGIJOS PAAIŠKINIMO ŪKININKŲ BYLOS REIKALU

Lietuvių teisininkų draugijos centro valdybos pasakymą Suvalkijos ūkininkų bylos reikalu tektų turėti galvoje kartu su šiomis ten nepasakytomis aplinkybėmis:

Teisėsenos įstatymai Lietuvoje buvo perimti iš rusų imperijos. Seniausieji buvo kariškieji. Kai kurie pakeitimai Lietuvoje buvo padaryti civilinių, baudžiamųjų ir kariškųjų teismams. Dabar, jau beveik 20 m. atitrukęs nuo jų, nebeprisimeniu, ar pakeitimai buvo padaryti ir karo lauko teismui.

Lietuvių teisininkų draugijos paaikškinime yra teisingai pasakyta, kad kariuomenės teismo sprendimai galėjo būti skundžiami Vyr. Tribunalui teisėtumo plotme. Tačiau ten nepasakyta, kad Vyr. Tribunalas yra daręs nutarimų ir sprendimų Suvalkijos ūkininkų bylos reikalu. Pats įspūdingiausias Vyr. Tribunalo sprendimas buvo bene tasai, kuris, pagal kariuomenės teismo nuteistųjų kasacijos skundą ir Vyr. Tribunalo prokuroro pagal kariškųjų teisenos įstatymus raštiniai duotą nuomonę prieš posėdį ir vėliau žodžiu palaikytą posėdyje, panaikino kariuomenės teismo mirties sprendimą Suvalkijos ūkininkų byloje. Ar teismų istorija žino daugelį tokių teisdarystės įvykių kontroversinėse bylose prieš valstybės santvarką ar valdžią kitose srityse?

Lietuvos teisdarystėje įvertinti turime turėti galvoje, kad jos teisėjai, pagal teismų santvarkos įstatymą, rodos iš 1934 m. buvo skiriami iki gyvos galvos ir nadojos nepriklausomybės garantija teisdarystės darbe. Tokios garantijos Lietuvoj neturėjo prokurorai, lygiai kaip jie jos neturi kitose srityse. Tačiau ne vien tik teisėjai, bet ir kairie prokurorai reikšėsi pagal savo teisišką sąžinės įsitikinimus ir nepriklausomai nuo savo vyriausybės ar kitų bylų pašalinių įtakų. Žinoma, teisėjai ir prokurorai buvo žmonės, galį klysti ir klydę. Bet teisdarystės darbui patikrinti Lietuvos veikė aukštesnės instancijos. Jos Lietuvos žmonėms buvo laisvai prieinamos.

Lietuvos teisdarystė buvo viešas reikalas ir aukščiausio teismo sprendimai buvo skelbiami atitinkamojo spaudoje. Jie galėjo būti vertinami ir kritikuojami. Pagrįstai nebeįmanoma tai daryti, kai mes nebeturime įrodymų bylomis ir sprendimais, bet vadovaujamės tik savo klystančia atmintimi ar įvairiaspalviais jausmais.

M. Kavolis

TIKRAI GERA FOTO KONKURSO TEMA

Praejusiam numeryje paskelbėte foto konkursą. Čia noriu pagirti, kad temą parinkot gerą. Ir reikia manyti, kad šia tema sudominsit ne tik jaunuosius fotomėgėjus, bet ir vyresnius. Čia tiek daug galimybių visiems foto mėgėjams ir specialistams, kad tikrai susilauksit gražaus atgarsio.

Ant, Kantautas, Springfield

TIK BALSUODAMI GALIM PADĖTI PAGERINTI

Sveikinu Dirvą, kuri įžanginiam straipsnyje atkreipė dėmesį į taip svarbų faktą, kad kiliusieji iš pavergtųjų tautų Amerikos piliečiai, taigi ir lietuviai, efektingiausiai savo tėvynei gali padėti tik atitinkamai naudodami balsavimo teisę, t.y. organizuotai balsuodami tikrai už tuos kandidatus ir valdžios postus, kurie ne šypsniais, pasakaitėmis ar tuščiais pažadais, bet konkrečiais veiksmais eina prie sovietų pavergtųjų tautų išlaisvinimo.

Šia linkme turėtų būti suderinti nukreipta visų sovietų pavergtųjų tautų minių JAV-se veikla, nes tati yra vienintelis būdas tvirtai paveikti į savo šeiminkų širdis bei protus pačiomis demokratiškiausiomis priemonėmis.

T. Šiaudinis, Vokietija

NESUPRANTAMA BALFO ŠALPOS POLITIKA

Balfas yra paskelbęs savo metinę apyskaitą: pravartu būtų joje kritiškai pasižvalgyti. Ne be "baimės" vienok šito sumanymo imamas, nes Balfas - toji galinga ir veikli organizacija - yra linkusi laikyti save neklaidinga, kritikos kratosi ir nemėgsta. Stengsimės tad pareikšti savo pastabėles kukliausia forma, teikiant Balfui bei

jo vadovybei didžiausią respektą. Nėra abejonių, Balfas atlieka naudingą ir mūsų salygoms didelį šalpos darbą. Pastabos dėl apyskaitos neturi todėl tikslo Balfio autoritetą bei svorį mažinti; jos siekia išvengti ne kiekvienam suprantamą ir tiesiog nuostabią Balfio šalpos politiką Vokietijoje.

Pradžioje maža pastabėlė dėl

Balfio administracijos išlaidų. Administracijai centre ir Munchene išleista, kaip apyskaita rodo, viso \$24,216. Tuo tarpu nario mokesčio Balfas surinko tik \$1,607. Vadinasi, tarnautojai atlyginami ir administracijos išlaidos dažomos iš šalpai skirtų lėšų.

Pagal Balfio apyskaitą išlaidos Vokietijoje susideda iš tokių po-

zicijų:

Pinigais atskiriems asmenims \$3,667.34; Vasario 16 Gmn. pinigais \$21,174.66; Maistu ir rūbais \$158,137.50; Gėrybių suvežimas \$22,700.00; Gėrybių išvežimas Vokietijoje \$700.66. Viso \$206,379.56.

Bendroji išlaidų suma labai imponantiškai atrodo, bet ji truputį dirbtinė. Ir štai kodėl. Pvz., gėrybių nuvežimo išlaidos (\$22,700) pilnai gautos atgal iš Vokietijos federalinės valdžios ir nurodytos pajamos.

Dar keisčiau su išlaidomis: "Vasario 16 Gmn. pinigais" \$21,174.06. Čia buhalterinis nesusipratimas. Lėšas gimnazijai išlaikyti surenka gimnazijos rėmėjų būreliai; būrelių aukos persiunčiamos Balfui, kuris paštininko bei patikėtinio rolėje, persiunčia būrelių pinigų gimnazijai, atskaitydamos, berods, dar sau kai ką už tridsą. Taigi, gimnazija gauna tas būrelių aukas ne iš Balfio, kaip apyskaitoje nurodoma, bet per Balfą. Balfas yra per daug rimta ir garbinga organizacija, kad jai būtų reikalo puošti svetimomis plunksnomis, ir todėl aukų persiuntimas gimnazijai turėtų būti žymimas apyskaitoje taip, kad klaidinantis įspūdis negalėtų susidaryti.

Aukų gimnazijai Balfas gavo \$20,174. Reiškia, tiesioginiai iš Balfio gimnazija yra gavusi tik \$1,000.

Šias pataisas įnešus, paaiškės, kad Vokietijoje Balfas išleido:

Pinigais atskiriems asmenims \$3,667.34; Vasario 16 Gmn. pinigais \$1,000; maistu ir rūbais \$158,137.50; gėrybių išvežimas Vokietijoje \$700.66. Viso \$163,504.84.

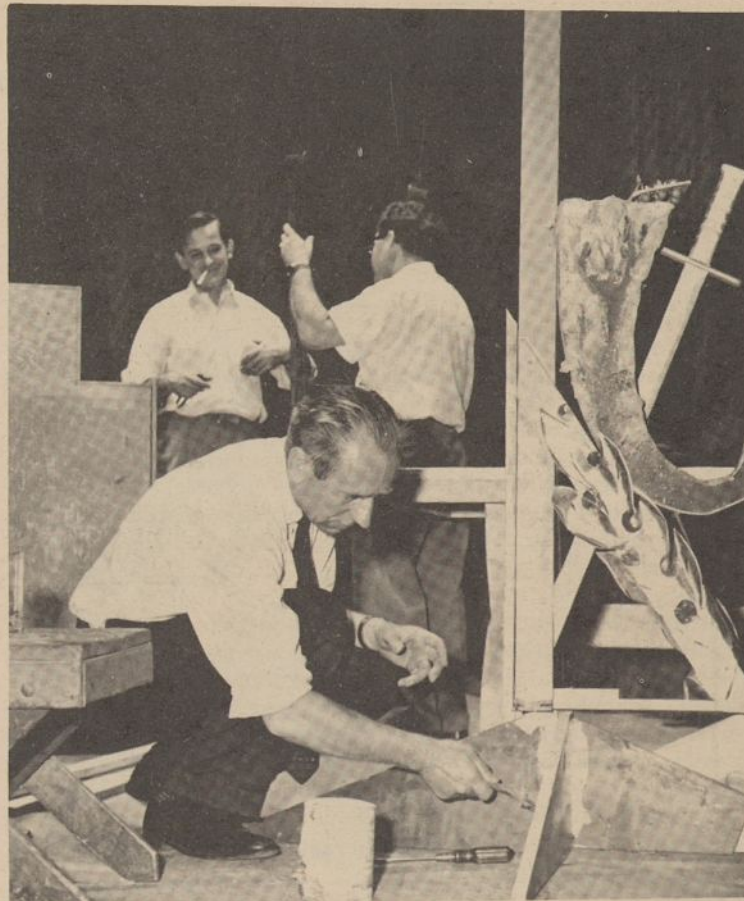
Balfio reikalų vedėjas kun. L. Jankus, nurodydamas Dirvoje (rugp. 3 d.), kad Balfas "lietuvių bendruomenei Vokietijoje (plačia prasme)" yra atidavęs pinigais ir turtu \$206,379.56, yra aiškiai apsirėkęs.

Toks pat klaidingas yra jo tvirtinimas, kad šitos stambios lėšos yra Balfio išleistos "lietuvių bendruomenei Vokietijoje (plačia prasme)". Šitokią logiką naudojant, Balfas galėtų tvirtinti, kad jis yra sušėpęs Federalinę Vokietiją (plačia prasme), arba net Europą.

Ką Balfas Vokietijoje šelpia, kuriomis sąlygomis ir kaip, šito lietuvių bendruomenė Vokietijoje nežino ir tai amžinai turbūt liko paties Balfio paslaptim. Keiliolika kartų Balfas buvo spaudoje raginamas paskelbti smulkiau savo šalpos Vokietijoje duomenis, bet visi raginimai bei prašymai liko be atgarsio.

Vokietijoje yra paplitęs įsitikinimas, kad Balfas šelpia čia tik savo favoritus - tik tuos, kurie sugeba Balfui specialiai įsiteikti ar įtikti. Kas nepatinka - visvien ar ligonis, ar senelis, ar jaunuolis - jokios šalpos negauna.

Pvz., stambiai lietuvių bendruomenės Stutgarte apylinkėi šalpa dėl nežinomų priežasčių

Šių dienų sąlygomis lietuviškojo teatro aktorius turi ne tik pasirošti savo vaidmeniui, bet dar rūpintis ir dekoracijų paruošimu. Išvarginti ilgos kelionės ir mažai miegoję, aktoriai nuo pat ankstyvo ryto statė dekoracijas. Nuotraukoje: V. Skaisgiris su teptuku "pataiso" nuo transporto sugadintas dekoracijas. Užpakaly Bludnikas su Simaniūkščiu dirba prie sosto.

Dirvos nuotrauka

seniai. Jau nutraukta, ir visi prašymai bei skundai tos liūdnos būklės iki šiol nęstengė pakeisti.

Daug savo gėrybių Balfas atiduoda vokiškai katalikų organizacijai Caritas. Caritas yra viena iš pajėgiausių ir turtingiausių organizacijų Vokietijoje, ir kodėl materiališkai nepalyginamai silpnėnis Balfas staiga panorą šią vokišką organizaciją šelpti, nieks čia suprasti negali. Caritas šelpia katalikus, bet, suprantama, pirmoje eilėje vokiečius, po jų katalikus svetimsalius, ir tų svetimsalių tarpe - ir lietuvių.

Bėpigu Balfui JAV-se dėtis lietuvių bendruomenės Vokietijoje globėju bei šelpėju, kai JAV aukotojai nėra pakankamai informuojami, kaip Balfio veikla Vokietijoje vystosi, ir kokia dalimi Balfio šalpa tikrai eina "lietuvių bendruomenės Vokietijoje" naudai.

Ar visiems, pvz., žinoma, kad Balfas Vokietijoje yra įkūręs (šalia bendruomenės) savąją savaimingą organizaciją, ir kad šitoji Balfio organizacijai baigia jau nukonkuruoti bendruomenę? Ryškiausia ir pakankamai tragiška įrodymą tam tvirtinimui teikia šie faktai.

Vokietijoje veikia 26 lietuvių bendruomenės apylinkės su 1393 pilnateisiais nariais (virš 18 m. amžiaus). Tai paskiausios oficialios žinios. O kiek gi narių "Balfio organizacijoje" Vokietijoje. Balfio pirmininkas (Žiūr. Draugas, str. "Paskelbti pasauliniai pabėgėlių metai") tvirtina, kad jų yra apie 8,000.

"Iš to skaičiaus puspenko tūkstančio bus iš Klaipėdos apylinkių, o pusketvinto tūkstančio iš kitų Lietuvos vietų. Daugelis klaidėdysiu jau įsikūrę".

Kokie puikūs Balfio šalpos "lietuvių bendruomenės naudai" vaisiai: bendruomenė teturi 1393 narius, gi Balfas šelpia tūkstančius (8,000)! Žinoma Balfui, kaip karitatyvio pobūdžio organizacijai, valia šelpti, ką jis nori ir kaip jis nori, tačiau, turint galvoje esamą padėtį, nederą daryti sau reklamos tvirtinant, kad jo šalpa eina "lietuvių bendruomenės naudai".

Tie tūkstančiai, kuriuos Balfas šelpia, bendruomenei nepriklauso - lietuvių bendruomenei jie nežinomi. Tvirtai įsikūrę Vokietijos piliečiai ar vokiečių katalikų organizacija Caritas nieko bendra su lietuviiais ir lietuvių bendruomene neturi. Nieks negali suprasti, kodėl tokia šalpa (vokiečių bei vokiškų organizacijų) turėtų eiti lietuvių bendruomenės naudai, ir kodėl ji yra įrašoma lietuvių bendruomenės (plačia prasme) sąskaiton. Šitaip veikiant, Balfui reikėtų pasisavinti ne lietuvišką, bet tarpautinę organizaciją. Tik smulki Vokietijos šalpos apyskaita galėtų nustatyti, kiek išlaidų iš bendros išlaidų sumos buvo skirta lietuvių bendruomenės nariams.

(Nukelta į 6 psl.)

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

PAREIGINGAS GROŽIS iš OHIO BELL

Mažas mėnesinis mokestis už naktinę lemputę. Švelniai šviečia: paryškėja pakėlus ragelį.

Per naktį, jūsų lovos ekstra telefonas jus saugoja, duodamas policijos ir ugniagesių apsaugą rankos atstume. Dieną ir naktį jis taupo žingsnius. Nereikia šokti iš lovos priimti ar duoti vėlaus laiko skambinimus. Jokio dienos darbų pertraukimo, ar laisvu momentu su vaikais bėgant žemyn atsakyti skambantį telefoną. Jūs turėsite progą ir tyliai privaliai pasikalbėti.

jūsų lovos
ekstra telefonas
... žinoma, spalvotas,
su naktine lempute

Lovos telefonas duoda tiek daug už tiek mažai. Tas atitinka visiems patogiams ekstra telefonams jūsų namuose... virtuvėje, rūsyje, skalbykloje, darbo kambaryje ar gyvenamajame kambaryje. Žingsnių - taupytojai; laiko - taupytojai. Tikrai 95 c. mėnesiui kiekvieną, plius takasai. Neribotas kiekis įdedamas už vieno vizito mokestį. Užsisakykite šiandien dekoratyvinių spalvų. Dadėtas vienkartinis mokestis už spalvą: pasirinkimas iš devynių. Paklauskite vyro su telefono sunkvežimiu. Ar šaukite

OHIO BELL MA 2-9900

FURNISHING COURTESY HOLHEIMER INTERIORS

NIEKAS NEŽIŪRI Į MANE

LARS AHLIN

3

Taip, ir anksčiau visa buvo lygiai taip pat, kaip dabar. Aš sėdėjau tyliai, o kiti bėgiojo šen ir ten, kalbėjosi ir žiūrėjo vienas kitam į akis - švelniai arba piktai. Ingrida ruošėsi į šokius. Heraldas - į miestą. Birgeris - į vakarėlį. O Ana - važinėti automobiliu. Visi kur nors ruošėsi. Ir mano senė taip pat - į sektos susirinkimą. "Atvyko toks puikus pamokslininkas", - pasakė jinai Ingridai, - jai, bet man... Su manimi ji niekada nesikalbėjo apie savo Dievą.

Dievas... jis taip pat nežiūri man į akis. Dievas, apie kurį tiek daug prisiklausai vaikystėje, apie kurį kai ką sužinai mokykloje, kurio kūną priimi konfirmacijos metu, kurio vardą dažnai gini visą gyvenimą, - jis toks pat, kaip ir visi kiti. Jis taip pat niekada nepažvelgė man į akis. Jis niekada nieko man nepasakė. Daug kartų man norėjosi pasikalbėti su juo, pasakyti jam: "Pažiūrėk man į akis, gerasis Dieve. Pasikalbėk su manimi. Aš toks vienišas! Mano krūtinėje viskas mirė!"

Bet šito aš taip ir nepasakiau. Mano liežuvis storas ir nelankstus netgi tuomet, kai aš noriu pasikalbėti su Dievu. Prisimenu, tą vakarą, kai visa tai atsitiko, aš sėdėjau ir galvojau: "Nejaugi jie iš tikrųjų nemylė manęs? Nemylė savo tėvo, kuris davė jiems gyvybę ir namą..." Atsimenu, man netgi norėjosi susirgti. Norėjosi patirti kančias ir pasižiūrėti, kas įvyks. Turi gi jie pasirūpinti manimi! Bet ar pažiūrės jie man į akis? Ar nurengs, ar nušės į lovą? Ar atsisakys jie šokių, išvykų į miestą, vakarėlių, pasivažinėjimų automobiliu, sektos susirinkimų? Ar pasiliks jie prie mano lovos, ar pažvelgs man į akis, ar pasikalbės su manimi? Ar pamirš kaklaraiščius, kojines, ryšulius su užkandžiais? Ar senė, užuo-

raičiusi savo žilus plaukus, paruoš man ką nors karšto ir duos atsigeriti?

Taip aš galvojau, šitai aš prisimenu. Tačiau aš nesuirgau, netgi nesurikau.

Taigi, Ingrida išėjo į šokius, Haraldas išvažiavo į miestą, Birgeris - į vakarėlį, Ana išdūmė automobilį, senė išvyko į sektos susirinkimą. Visi išėjo. Aš sėdėjau ant sofos ir apsimėčiau skaitas laikraštį. Atsukę į mane nugaras, Nisė ir Bertelis prie valgomiojo stalo kilijau paveikslukus iš naujo žurnalo. Jie netgi nepaprašė žvilgtelėti, kaip jiems pavyko sukljuoti popieriaus gabaliukus, nors tuomet dar nebuvo to, kas atsitiko paskui. Berniukai žemai nuleido lempą virš stalo. Ryškus šviesos ratas apšvietė jų susiglaudusias galvas. Jie nė nepagalvojo, kad mar tamsu, ir aš negaliu skaityti. Matyt, jie netikėjo, kad aš skaitau, nors ir laikiau laikraštį rankose.

Viskas prasidėjo tada, kai mėšlungis sutraukė man rankas. Ėmiau glamžyti laikraštį. - o šito aš nenorėjau, - ir teko jį numesti ant grindų. Bet rankos vis tiek mėšlungiškai trūkčiojo. Aš susiriečiau, man taip norėjosi surikti, kad, mėgindamas prilaikyti nepaklusnų liežuvį, sukišau į burną pirštus. Bet staiga aš pagalvojau: "Gal būt, neišeis joks garsas, nes nėra ką pasišaukti. Gal būt, kaip tik dėl to mano liežuvis metai iš metų darosi vis storesnis ir nelankstesnis? Juk aš į nieką negaliu kreiptis, nes niekam neegzistuoju - nei Dievui, nei savo senei, nei vaikams ir vaikaičiams, nei darbo draugams. Niekas iš jų nesidomi manimi, niekam aš nereikalingas. Egzistuoju aš ar neegzistuoju - tai niekam nerūpi", - taip, kiek pamenu, galvojau aš. Ir mane apėmė toks nusivylimas, kokio aš niekada gyvenime nepatyrčiau. Bet tuoj pat - tai gerai atsimenu - man kilo kita mintis: "Mesiu viską! - pagalvojau. - Pabėgsiu. Pabėgsiu į mišką! Tegul jie paieškos manęs! Jiems teks sukti ant kojų visus Sulfatorso gyventojus ir apieškoti mišką. Jiems teks žygiuoti didžiule grandine ir šaukti: "Gustavai Andersonai, a-ū! Kur tu?!"

Taip. Aš tiksliai atsimenu viską, kas buvo prieš tai. Aš prisimenu, kaip ant galų pirštų išėjau iš virtuvės, ir kaip tik tą momentą viskas prasidėjo.

Aš perbėgau visą Sulfatorso. Aš nebenorėjau daugiau būti kambaryje vieninteliu, kuris sėdi tyliai. Aš nenorėjau daugiau apsimedinėti skaitas laikraštį. Aš nenorėjau egzistuoti tikrai pats sau. Aš norėjau, kad kas nors su manimi pasikalbėtų ir pažvelgtų man į akis. Aš norėjau kam nors šį tą reikšti - savo namiškiams, Sulfatorso gyventojams. Aš norėjau, kad jie eitų didžiule grandine ir šauktų: "Gustavai Andersonai, a-ū, kur tu?"

Aš bėgau per mišką takeliu, upelio pakrante. Buvo visai tamsu, danguje - nė vienos žvaigždės. Aš išklydau iš takelio, o eiti per krūmų atžalyną - tai vis tiek, kaip per pelenų liūtį. Aplinkui viešpatavo nepermatoma tamsa, o lapai, tarytum drėgnos pelenų plėnys, plakė man veidą. Tačiau širdyje buvo šviesu, nes joje spinduliavo viltis. Ir aš galvojau: "O, kaip puikiai aš pasijusiu, kai išgirsiu ateinant šimtus žmonių ir šaukiant: "Gustavai Andersonai, a-ū, kur tu?"

Ir tikrai, kai jie visai priartės, aš atsiliepsiu: "Aš čia". Tada jie visi kartu prieis prie manęs, pažvelgs į akis ir paklaus: "Kas atsitiko, Gustavai? Mes taip nerimavome dėl tavęs, Gustavai. Tu pasiklydai, Gustavai? Mes beveik netekome vilties tave surasti, Gustavai. Kaip tu dabar jautiesi, Gustavai? Tu turi pasveikti, Gustavai. Mes labai džiaugsimės, jeigu tu pasitaisysi, Gustavai!"

Netverdamas džiaugsmu, aš skverbiausi pro medžius, kopiau į kalvą. Visas mano kelias buvo tarytum ištisas šokis. Sustojau tikrai kalvos viršūnėje ir įlipau į pušį. Buvo tamsu, aplinkui aš nieko nemačiau, tačiau sėdėjau pušyje - man baisiai norėjosi išvysti didžiulę žmonių grandinę, šaukiančią man: "Gustavai Andersonai, a-ū, kur tu?"

(Bus daugiau)

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

Šviesios ateities taurė

Puiki mintis atėjo pagaliau į galvą SLA vadovybei išleisti jaunimo žurnalą ir pavadinti jį gražiausiu tos rūšies leidiniu vardu - "Atžalynas". Jei K. Binkis tokiu pat vardu būtų parašęs komedijos, tai būtų labiausiai nusisekęs originalus lietuviško laikraščio pavadinimas. Redakcinė komisija sudaryta iš penkių jaunuolių, o viso biznio menadžeriu pasirašo Dr. M.J. Vinikas. Ilgametis SLA menadžeris - sekretorius juk visiems nuo seno žinomas, kaip visuomet giliai susisieliojęs lietuviško jaunimo reikalais, savo darbui SLA aplinkoje per eilę metų paruošęs gausybę prityrusių jaunesnių padėjėjų ir tvirtai pasiryžęs tuojau pat užleisti savo vietą bet kuriam jaunuoliui, kai tik, neduok Viešpatie tokios nelaimės, ateis jam proga persikelti į kitą geresnį pasaulį.

Taigi, SLA organas "Tėvynė" ir pradėjo leisti "SLA Atžalyną", kuris rodytis kartą per mėnesį. Pati redakcija žodyje skaitytajams leidinį pavadina nuostabiausiu vardu: tai būsiąs jaunimui skirtas mėnesinis "laikraštėlis - žurnalas".

Čia mūsų minimas mėnesinis žurnalas susideda iš vieno normalaus laikraščio popierio lapo, du kartu kryžminai sulenktu. Tuo būdu žurnalas turi net 8 magazino formato puslapius. Tai yra modernaus pobūdžio žurnalas. Tegu seniai, kurie nebeturi ko veikti, skaitytavo 60, 120, 180 puslapių žurnalus.

Tegu ir mažame mūsų "Atžalyno" are, bet čia jau pasodinta keletas naujų medelių. Pati vešliausia eglaitė, atrodo, bus A. Valatkienė, kuri rašo anglių kalba, bet išmintingiausiai. Štai jos trejeta minčių SLA 75 metų amžiaus proga: - "Mūsų seneliai ir tėvai galėjo būti neturintys ir neišlavinti, bet jų būta labai patvarių ir išmintingų žmonių... Mes juk nenorėtume gėdytis savo pačių vaikais, tad nesigėdykim savo tėvais ir seneliais... Bet aš gėdinausi savęs pačios, stebėdama žmones, dvigubai už mane vyresnius, dirbančius jam (Susivienijimui), o pati nieko neprisiėdama..."

Tačiau, kaip atrodo, naujųjų ateivių jaunosios kartos vardu kalbantis V. Virbickas, kuris nenori, kad "dabartis būtų praeitimi" ir kuriam rūpi tik "gražus ir skaistus rytojus", pasisako visai kita dvasia ir kitu tonu. Į rytojaus gražybę ir skaistybę bežiūrėdamas, jis aiškiai gėdinasi ir dėl anų senelių ir dėl savo tėvų. Ir pilnas jiems rimčiausių politinių, kultūrinių bei psichologinių priekaištų. Vyresnieji, esą, dabartiniame Amerikos lietuvių jaunime tenorį "matyti patys save", o tai - "nesutinka su tikrąja". Jaunuoliai, esą, jau nori būti "nuo nieko nepriklausanti individualai", savarankiškai mąstyti ir veikti, nepasiduoti pašalinėms įtakoms, išsivaduoti nuo "external" įtakų (daug nepakenktų, jei žodį "ex-

ternal" čia išverstume išorinėmis įtakomis), nebūtų vyresniųjų kopijomis. Jei vyresnieji jaunujų nesudomins, nesupras, tai šie "neišvengiamai užsidarys savyje" ir nutols nuo tėvams brangių nuotaikų, - vadinasi, nuo lietuviškumo.

Beveik dar smarkesnius priekaištus V. Virbickas surašo mūsų spaudai, politiniam, visuomeniniam ir kultūriniam veikimui. Didžiojoje lietuviškos spaudos dalyje: - "Ką ten randa jaunuolis? Informacijos jam atrodo pasenusios, jis randa jį nedominančius romanėlius, atsiminimus, kurių dauguma svarbūs tik pačiam jų autoriui, o priedu dar partijų ir partijėlių rietenas, į kurias jaunuolis nesigilina, nes nesupranta nei jų prasmės, nei jų reikšmės"(!).

Prieš keletą metų man teko būti viename šeimyniniame baliuje, kur šeimnininkas, senas Lietuvos kariuomenės pulkininkas, šauniai mus vaišino ir dar šauniau pasakoję visokias istorijas iš praeities ir bet dabarties. Kaip visiems žinoma, tokiomis atvejais, anot garsaus Binkio posakio, senovės lietuviai, būdavo, pakalbės, pakalbės - ir

jis neteisus? Priešingai, jis ne tik teisingas, bet nuosirdžiai ir garbingai pasakęs visą tiesą apie save. Tai juk autentiškas žmogus, anot V. Kavolio, H. Nagio ir literatų. Tik chamas galėtų jį mesti akmenį ar daryti jam priekaištus.

Tai tiek dėl "praeities atsiminimų"... O mūsų spauda yra ir tegali būti tokia, kokie esame ir galime būti mes visi kiti lietuviai, senieji ir jaunieji. Ji yra nemeluojantis ir matematiškai tikslus visų mūsų dvasios veidrodys.

Tie, kuriuos ten matote, reiškia, dar gyvena dienos šviesa; kurių nebesimato, - tie jau naktyje. Ten spausdinami romanėliai dažniausia neprilygsta Tolstojaus ir Hemingway romanams ir mums dar turbūt teks kiek palaukti, kol tokius romanus parašys nauji jaunuoliai. O dėl partijų ir partijėlių tai gal nebūsiu pakaltintas, kaip didelis jų rėmėjas. Tačiau jei jūs studijuojate politinius mokslus, sociologiją ar teisę ir sugalvosite savo doktorato tezei imti medžiagą ir davinis iš lietuviškos aplinkos, jei darbą gerai atliksite, kiekvienas profesorius jus labai pagirs, kad suteikėte naują

Kas sudomino Kalinauską organizuoti 1863 metų sukilimą? Kas sudomino sodžiaus berną Lūkšį pirmuoju žūti Neprikl. kare? Kas sudomino beveik beraščius pusbernius ir pusmerges, atvykusius Amerikon, steigti lietuviškas organizacijas? Kas sudomino tūkstančius lietuvių tautos vaikų mirti už tautos laisvę?...

išgeria. Atėjus tosto metui, mano žmona (kaip suprantama, jaučiantis jaunosios kartos atstove...) nei iš šio, nei iš to pasiūlė visiškai virbickišką šūkį: - Pulkininke, tad išgerkime šią taurę už šviesią ateitį!

Pulkininko ranka suakmenėjo ir nukrito su taurele atgal ant stalo. - Ne! Negaliu, nes tai būtų neteisybė. Už šviesią praeitį, - taip. Bet ne už ateitį. Ką ji man begali duoti? Esu senas, ligotas, tuoj išeisiu, kaip čia sakoma, "pensijon". Aš jokios ateities čia nebeturiu ir neturiu, nebent senelių prieglauda, skurdą, vargą, vienatvę... Ačiū, ponai, bet negaliu gerti už ateitį, kuri man Amerikoje nieko kito nežada.

Vis dar sirgdamas gražaus ir šviesaus rytojaus svajonėmis, pirmomis sekundėmis po jo žodžių aš labai nusivyliau pulkininku. Toks defetistas, toks laivas, argi su tokiais obalsiais išlaisvinsim Lietuvą? Bet tuoju pat šmėkstelėjo kita mintis: - palauk, bet argi jis klysta, argi

ir idomų įnašą tos srities mokslams.

Bet nesvaichikite viešai absurdu, nes esate ne atžalyno laukelyje, o dar tolimiausiam priežergusio ignoracijos balso užkampyje. Kitaip nesakytumėt, kad nesuprantate nei partijų prasmės, nei reikšmės, nes jai tai nesigilinate. Kad suprasti, pirmiau reikia įsigilinti. O tik įsigilinus paaiškės, kad pradedant nuo Mindaugo laikų ir baigiant Lietuvių Frontu, kaip kiekvienos tautos, taip ir lietuvių tautos gyvenimas, sąranga, atsiekimai ir pralaimėjimai, praeities kritika ir šviesiojo rytojaus svajonės tegali būti suprantamos tik gerai pažinus pirmiausia savo visuomenės struktūrą.

Skirtingos yra ne tik lietuvių generacijos, bet ir kiekvienas žmogus kuo nors skiriasi nuo kito, nors tie skirtingumai laiko tėkmėje paprastai pasikartoja. Labai skirtinga savyje savo būdais bei pažūromis yra jaunoji generacija. Pasiekęs 18 - 25 metus jaunuolis yra jau atskira asmenybė, kuris gyvenime gal dar daug kartų keis savo pažiūras įvairiais konkrečiais klausimais, bet savo būdu ir žmogiškąja esme išliks toks pat ligi grabo lentos.

Siekdamas būti savarankiška asmenybe, žinoma, jaunuolis (o ne senis) kaip tik daugiausia pasiduoda pašalinėms įtakoms. Visi turi savų įtakų, bet tai, kas rišo skirtingo amžiaus ir skirtingų būdų žmones, yra pirmiausia tam tikrų idėjų suma, tam tikrų idealų lobis, kuris visada pastoviai ir logiškai rieda laiko trukmėje, tautų istorijos raidoje. Ar mažą jauną beūsių konservatorių ir senų žilagalvių revoliucionierių?

Reikėtų kalbėti ne apie lietuvių visuomenės generacijas pagal jų fizinį amžių, bet apie lietuvių tautos idealų "generacijas" ir jų amžių. Tada tuoj pamatytume, kaip visa kitiškai ir gal truputį protingiau išsiriukuotų.

Senas, niekam nenaudingas, neįdomus ir tautos šviesiajai atečiai bus žuvęs tas, kas užsišpyręs likti ignorantu, nesidomėti, nesigilinti į savo tautos problemas, nesidėti iš visų jėgų prie viešojo organizuoti ar in-

Alice Stephens choristės, išpildžiusios Chicagoje Balso rengtame koncerte programą. Prie ratelio Paškenė su sūnumi.

3

LIETUVYBĖS BŪKLĖ AMERIKOJE

Iš pranešimo lietuvių gydytojų suvažiavime

Konkreteizodami JAV lietuvių gydytojų priedermes savo tautai, mes priva-

DR. V. TERCIJONAS

dividualaus kūrybinio darbo ir dar įžuliai grasinti, kad, jei jūs jam nesugalvosite idomų pramogų užsiimti "lietuviškumu", tai jis užpyksis ir visai pasi-

lom turėti prieš akis sovietinės Rusijos varomą Lietuvos naikinimą. Jeigu nepriklausomą Lietuvą kasmet turėjome 25,000 mūsų tautos prieauglio, o per 20 metų viso apie 500,000, tai karo ir okupacijų metu dėl masinių trėmimų nustojom apie 300,000 (K. Pakštas), o kitais duomenimis — apie 800,000. Rusų kolonistų skaičius dabartinėje Lietuvoje jau siekia 15%, o didesniuosiuose miestuose, kaip Vilnius, rusai sudaro 54% visų gyventojų, o lietuviai tik 33%; tas pats rusų dominavimas Klaipėdoje, kur jie sudaro 50% visų gyventojų (pagal K. Pakšto duomenis).

Nors rusų propaganda skelbia, kad okupuotoj Lietuvoje sveikatos reikalai aukštai stovi, bet, jei kas ten daroma, tai ne mūsų tautos gerovei, o vykdam bendrą rusų kolonizacinį planą. Lietuviam yra palikta galimybė gyventi tik Sibire ir kituose Azijos plotuose, bet ne savam krašte. Dabartinį rusų imperalizmą gerai atskleidžia jų darbai M. Lietuvoje, kurią jie pavertė Kaliningrado sritimi, o vietinius gyventojus, neskiriant lietuvių, ištrėmė. Kokia turi būti mūsų reakcija, matant tokį masinį tautos naikinimą.

Lietuvybės aliarmuojanti būklė Amerikoje ir mūsų priedermės savo tautai.

Turėtum imti pavyzdį iš žydų, kurie keliolika šimtinių kentejo, netekę savo tėvynės, bet išlaikę savo tautybę.

Kur begyventume, privalome būti ištikimi savo tautinei bendruomenei ir laikytis mūsų draugijos įstatų: ne tik daryti pažangą medicinoje ir rūpintis savo

mumo "mirti už tautos laisvę, gyventi jos garbei ir gerovei, jos politikai, kultūrai, tautai "gražiam ir skaisčiam rytojui"?"

Man gėda statyti tokius klausimus. Ir čia rašau ne įtikinti tuos, kuriems net ne gėda reikalauti, kad vyresnieji jiems parūpintų galinčią juos sudominti lietuviškos veiklos programą. Kas ieško, tie ir patys randa. Jei kas lietuviškon dirvon ateis, dominamas tik vyresniųjų pateiktomis pramogomis, bus dažniausia tik trumpalaikis pakelevis, kol susiras kitokių pramogų ir konformistinio gėrio kitur.

Šis "generacijų ginčas", radęs tokią nuogą išraišką jau pirmame "Atžalyno" numeryje, be abejo, yra trivialus, iškėlęs neįdomius ir neapgalvotus argumentus. Problema yra žymiai gilesnė, sunkesnė ir nuolatinė. Ji yra - lietuviško žmogaus kokybės klausimas. Žinau vieną užklausimą Lietuvos jaunatvei, pareikštą jau prieš 30 metų. Jis daug geriau ir gražiau parašytas, negu aš galėčiau. Prie jo grįžiu sekančioje kronikoje.

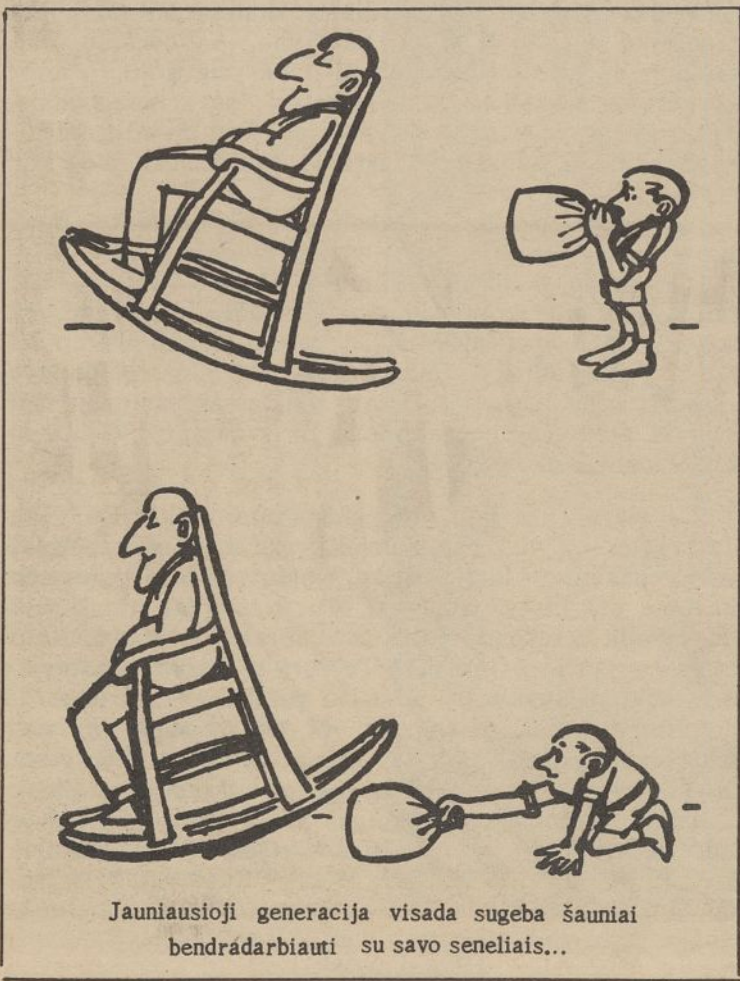
profesiniais reikalais, bet dirbti savo krašto atvadavimui ir savo vaikus išauginti lietuviškoj dvasioj, kas yra sunkiausia problema. Amerikos lietuvių kolonijos augo ir klestėjo, kol buvo nesuvaržyta emigracija, būtent, iki Pirmo Pasaulinio karo. Tarp Pirmo ir Antro pasaulinių karų, kada buvo beveik sustabdyta emigracija iš Lietuvos, pasireiškė JAV lietuvių kolonijų žymi asimiliacija ir nutautėjimas.

Vyresnės kartos žmonės gimę Lietuvoje praretėjo, nuseno, išmirė, o tautiniam darbe jie sudarė lietuviybės gvardiją. Jie buvo patys šauniausi jos veikėjai, apie juos galima pasakyti, kaip apie Napoleono gvardiją, kad jie miršta, bet nepasiduoda. Pirmoji ir vėlesnės kartos jau gimusios Amerikoje, tokio supratimo ir ištikimybės Lietuvos reikalams neparodo. Iš jų tarpo tik labai retai išeina pasišventę ir uolūs lietuviybės veikėjai.

Atvykimas apie 30,000 lietuvių tremtinių po Antrojo pasaulinio karo 1949-50 ir vėlesniais metais suteikė tik laikiną pagyvėjimą lietuvių kolonijom. Negalim reikalauti, kad likę pavergtoji tėvynę kovotų ir žūtų partizanais, eitų į Sibirą ir būtų ištikimi savo tautai, kuomet mes patys neduodam tam pavyzdžio, nerodom imuniteto asimiliacijai ir nutautėjimui. Jei šiam krašte nesugebame iš mūsų vaikų išugdyti įpėdinių lietuviybės darbui (ne tik biznio), tai esam "vienos kartos" tauta ir nepajėgiam išlaikyti "tautinio nemirtingumo", kaip žydai, ir lietuviybė Amerikoje neturi ateities, kaip namas statomas ant smėlio.

Reikia pabrėžti, kad ne tik rusiškasis despotizmas naikina mūsų tautą, bet ir amerikine laisvė bei gerbūvis pavojingi mūsų tautinei egzistencijai, nes užliūliuoja ir užmigo mūsų sąmonę iki tokio laipsnio, kad užmirštam mūsų šventą pareigą visur ir visuomet būti ir išlikti lietuviais. Amerikoje gimęs lietuvių jaunimas, išėjęs anglišką mokyklą, nesulaikomai skęsta amerikoniškame katile, ir iki šiol nepajėgėm to sulaukyti. Tas pavojus gresia ir čion atvykusiam iš tremties mūsų jaunimui. Esamos parapiškos mokyklos su lituanistikos skyriumi yra persilpnas ginklas asimiliacijai sustabdyti. Jauna amžium Lietuvių Bendruomenė iki šiol buvo užimta kitom problemom, tik ne lietuvių mokyklom ar jų steigimu, o tai būtų viena iš svarbiausių priemonių kovoj su nutautėjimu. Gelbstint jaunimą, jam reikia daugiau tautinių mokyklų, kurių turim

(Nukelta į 5 psl.)

Žvalgybų kova

Atominių šnipų lizdas

Morosas grįžo iš Vienos. Sovietų pasiuntinybės ryšininkas paskiria susitikimą viename New Yorko kiniečių restorane. Ryšininkas atvyksta nevienas. Jį lydi amerikiečių pora: Jack ir Myra Soble.

- Tamsta Vienoje gerai atlikai savo uždavinį, - sako Morosai ryšininkas. - Nuo dabar tamsta bendradarbiausi tiesiog su savo viršininkais.

Tie viršininkai yra Jack ir Myra Soble. Abu jie atrodo, kaip juodos pelės. Morosas savo šefus buvo kitaip įsivaizdavęs.

- Visas informacijas rinkis draugai Soble, - tęsia ryšininkas. - Tamsta iš jų gausi ir nurodymus.

- O koki tai bus nurodymai? - klausia Morosas.

- Vienas amerikinis atomo mokslininkas, kuris Los Alamos laboratorijoje vaidina svarbią rolę - jo pavardė tamsta sužinosi vėliau, mėgsta lankytis Hollywoode. Greičiausiai jis yra įsimylėjęs vieną artistę. Tamsta turi laimėti to mokslininko pasitikėjimą. Ką daryti toliau,

pasakys draugai Soble.

Kitą dieną Morosas iškeliauja į Hollywoodą. Beverly Hills rajone jis turi gražų namą. Žymiausiasieji producentai, filmų autoriai, režisieriai ir artistai, kaip Lana Turner, Ava Gardner, Gary Cooper, Frank Sinatra, Humphrey Bogart ir Lauren Bacall nuolat lankosi pas jį ir jo žmoną.

"Šnibždantis baritonas", kaip Morosą vadina dėl jo balso, puikiai orientuojasi Hollywoode užkampiuose. Jis pažįsta ir tą jauną artistę, kuri draugauja su mokslininku iš Los Alamos.

Boriss Morosas darbą pradeda atsargiai. Viename prabangiausių filmų sostinės restoranų jis susitinka su amerikinės slaptosios tarnybos įgaliotiniu. Jis papasakoja, kokį uždavinį rusai jam davė.

- Klausykite, Moros, - sako jam amerikietis. - Tamsta esi agentas. Tamsta esi kontra-agentas. Mes nenorime, kad tamsta

rusams teiktum kokias paslaptis. Tamsta turi tik vieną uždavinį: nustatyti, kurie žmonės priklauso Soble žiedui, kurie žmonės dirba sovietams.

- Lengva pasakyti, - atšauja Morosas. - Aš galiu kurį laiką savo darbdavius už nosies vedžioti. Tačiau niekada netapsiu šnipų lizdo nariu, jei neteiksiu jokių žinių.

- Žinios bus parūpintos, - nusišypso Washingtono įgaliotinis. - O tuo tarpu tamstai belieka tik suruošti pokylį. Savaimė suprantama, tamsta pakviesi ir tą artistę.

Morosas surengia tipišką Hollywoodo pokylį. Degtinė geriama be saiko.

Gražios merginos maivosi ir stengiasi įsiteikti senam producentui. Viena ar kita pora dingsta po palmėmis sode. Puošnios moterys ir elegantiški vyrai sėdi ant baltųjų lokių kailių, kuriais nuklotos grindys. Ir kal-

bamasi tik viena tema: filmas... filmas... filmas...

Tokiuose pokyliuose viešpatuoja visiška laisvė. Kad svečias atsiveda kitą svečią - savaime suprantama. Šeimnininkai dažnai net nežino, ką jie vaišina. Todėl niekas nesistebi, kad jauna raudonplaukė, kuri iš cigarečių pardavėjos "Ciros's" bare prasimušė iki vidutinės artistės, pokylin atvyksta su "geru pažįstamu".

Jaunas vyras, visai neatrodąs panašiu į mokslininką, visai nespėja savo įsimylėjimo.

Abu šoka beveik kiekvieną šokių, neatitraukdami akių vienas nuo kito. Atomo profesorius nuolat atsiveda artistę prie gerimų baro. Pagaliau jie dingsta sodo tamsoj.

Morosas palydi juos žvilgsniu ir nusišypso.

Jis iš karto suprato, kad čia dirguoja FBI. Jam aišku, kad slaptoji tarnyba įkalbėjo artistę, o gal ir mokslininką, dalyvauti žaidime.

Sekančiomis savaitėmis Morosas, mokslininkas ir artistė nuolat matomi drauge. Jei sovietų slaptoji tarnyba - kuogaliama tikėti - seka Morosą, tai ji ta pažanga turi būti patenkinta.

Tuo pat metu griežtai laikomasi slaptosios tarnybos taisyklių. Nė vienas žaidimo partneris neišsiduoda ką nors žinąs apie kitą, nors jie visi dirba tam pačiam viršininkui.

Po keturių savaitių Morosas gauna pirmą dokumentų rinkinį apie Los Alamos. Žinoma, ne iš atominio mokslininko, o iš slaptosios tarnybos.

Jis nugabena dokumentus į New Yorką.

Jack ir Myra Soble jį priima savo bute Manhattane - dviejuose nedideliuose kambariuose, papuoštuose abstrakčiais paveikslais. Butė yra ir tuos paveikslus piešusi dailininkė su savo vyru. Ji vadinasi Jane. Rusų slaptoji tarnyba ją žino vardu "Slang". Jos vyras George Zlatowski, vadinamas "Rector", yra buvęs amerikinės kontra žvalgybos karininkas. Vėliau jis pradėjo tarnauti sovietams, ir yra vienas svarbiausių rusų agentų Amerikoje.

- Prie Slang ir Rector galite ramiai kalbėti, - sako šeimnininkė, mažoji Myra. - Jie priklauso mūsų žiedui. Jei mano vyrui ir man kas atsitiktų, tamsta turėtum toliau dirbti su Slang ir Rector.

- Suprantu, - pasako Morosas ir perduoda dokumentus. Lyg eilinį darbį atlikdama, Myra prieina prie vieno abstraktaus paveikslų. Paspaudus sienoje esantį mygtuką, paveikslas rėmai atsiveria į visas keturias puses. Myra įkiša dokumentus

Aktorius Albino Urbano žmona, nors ir nevaidina, nesėdėjo Clevelande sudėjusi rankas. Aktoriams išlygino rūbus, o pertraukos metu žiūrovams bandė parduoti sambūrio įrekorduotas plokšteles "Baltaragio Malūnas". Plokštelės kastuoja \$10.00, ir jų išleista tik 100 komplektų. Dirvos nuotrauka

Lietuvybės...

(Atkelta iš 4 psl.)

tik pradines, o aukštesnio tipo ne.

Jaunimas mūsų ateitis, todėl šitas klausimas aktualus kiekvienam iš mūsų, ir A. L. G. S-ga turėtų susidomėti šita problema ir paskirti premiją, jei kas parašytų knygą tema: **Apie lietuvių nykimo priežastis Amerikoje, kodėl lietuvių neįgyvena toliau vienos kartos ir neleidžia giliau šaknis šioj žemėj, ir kokios priemonės būtų naudingos kovoj su greitu masiniu nutautėjimu: ar lietuvių mokyklos, ar koki kursai, ar padedant jaunimui daugiau bendrauti savybė vasaros, skautų ir kitose stovyklose, kas beveik atstoja piršlybos biurus.** Jaunimas apsišprendžia vesti, kai lanko aukštesnę mokyklą ar kolegiją, ir jeigu nėra savo tautos partnerio, tai nevengia rinktis kitatautį-tę; o sudarymas mišrios šeimos tai beveik iškritimas iš savo bendruomenės. Tokioj knygų turėtų būt paliesti ir apsvastyti ir kiti klausimai, pvz., ar ir kaip racionalus lietuvių išlaikymui Hončuro kolonijos steigimas, jeigu K. Pakštas kaip Mozė nuviliotų ten dalį mūsų tautiečių iš Amerikos tirpdančio katilo. Aš paliečiau šią problemą, nes manau, kad ji aktuali ir gydytojams.

Pranešimų medicinos temom mes dažnai girdim kitose vietose, nors anglų kalba. Bet niekas iš kitataučių mums nekalbės ir nešvies, ką turim daryti, kad ilgiau ištverus sunkioj ir, kaip dabar rodos, beveik beviltiškoj kovoj dėl lietuvių išlaikymo šiam krašte. JAV asimiliuoja tautas, įskaitant ir lietuvius, dar greičiau už Rusiją. Amerikos lietuviai yra beveik tik vienos kartos tauta, jų čia gimę vaikai yra iki 90% asimiliuoti ir nutautėję. Čia pasiekiami rezultatų (be prievartos) greitesnių ir įspūdingesnių, negu bolševikinė Rusija laimi smurtu ir prievarta.

Man atrodo, kad mūsų tėvynės išvadavimui ir tautos ateičiai didžiausios reikšmės turėtų, jeigu dėtum visas pastangas stiprinti savo tautines pozicijas šiam krašte ir rūpintumės, kaip galint ilgiau sulaikyti mūsų didžiausios kolonijos nutautėjimą. Su baimė kartais galvoju, kad Amerikos lietuviai, remdami Lietuvą išlaisvinimą iš Rusijos jungo, patys anksčiau gali nutautėti ir sutirpti, negu Lietuva bus išlaisvinta.

Montrealio Lietuvių Dramos Teatro aktorė V. Vaičiūnaitė, kuri šiuo metu gyvena Chicagoje, neatsiskyrė nuo dramos sambūrio. Tuo metu, kai vyrai kalė scenoje dekoracijas, ji lygino savo ir kolegų sceninius rūbus. Dirvos nuotrauka

SANTAROS SUVAŽIAVIMAS

L. S. Santaros rajoninis suvažiavimas įvyksta Detroite, šeštadienį-sekmadienį, spalio 17-18 dd. Wayne Universiteto McGregor Memorial Hall. Pradžia 12 val.

Suvažiavimas skirtas paminėti dvidešimčiai metų nuo pradžios rezistencijos prieš bolševikus. Paskaitas skaitys K. Drunga, A. Antanaitis, J. Šmulskštys. Pasisakymuose dalyvauja Z.

Rekašius, A. Iljasevičius, L. Mockūnas, V. Babušis ir D. Orentaitė.

Šeštadienio vakare toje pat McGregor salėje rengiamas muzikos-literatūros vakaras, kuriame dalyvauja eilė jaunųjų talentų — Dirvos premiją laimėjusi Nerija Linkevičiūtė, V. Matulionis ir Benius Prapuolenis. Vakaro pradžia 7 val.

Į McGregor salę galima patekti, važiuojant autobusu Woodward Ave. iki Warren Ave. Tada, einant nuo miesto, paeiti du blokai ir pasukti vieną bloką į kairę. Visi nuoširdžiai kviečiami atsilankyti.

BE RŪPESČIO

- Ir neužmirškite vaistus prieš vartojimą gerai suplakti.

- Na, dėlto tai jokio rūpesčio pone daktare: namo važiuoju tramvajumi. (tp)

the **MAY**cos **(2)** BASEMENT stores

EAGLE ŽENKLAI PADIDINA SANTAUPAS

Sukaktuvinėm kainom! Ateinančioms šventėms!

50 DALIŲ "Heavenly Star" STAINLESS Flatwear Setas

Servizas 8

- 8 peiliai
- 16 šaukštukų
- 8 šaukštai
- 8 šakutės
- 1 cukraus šaukštas
- 8 salotų šakutės
- 1 sviesto peilis

8.88

50 dalių komplektas

Čia yra naujausi, aukšto stiliaus, aukštos rūšies plieniniai valgomieji įrankiai. Šio rašto ir stiliaus kopija, iš daug brangiau kainuojančio, buvo jums pagaminta parduoti šia žema kaina.

Paštu ir telefonu užsakymai pildomi... Šaukite CHerry 1-3000

The May Co.'s Basement Accessories Department,
Downtown and On the Heights

Viltis ir viltininkai

1907 m. spalio 16 dieną Vilniuje pasirodė pirmasis Vilties numeris. Nuo to laiko daugybė laikraščių yra ėję, tačiau ne visi yra turėję išskirtinės reikšmės. Vieni yra buvę menkaverčiai, ėję trumpą laiką ir todėl likę užmarštyje. Kiti laikraščiai yra išvarę mūsų gyvenime didelį barą, suvaidinę milžinišką vaidmenį ir padarę didelės įtakos lietuvių, lietuviškajai minčiai ar kuriai nors ideologijai formuoti. Jų paskleistosios idėjos rado didelį atgarsį mūsų visuomenėje ar jos dalyje, ir juose iškelti klausimai tebėra gyvi ir aktualūs mūsų mintyse, jais mis ir būsimosios kartos.

Prie tokių laikraščių kaip tik ir priklauso Viltis. Ten keltosios mintys ir dabar daugeliu atvejų tebėra reikalingos tolimosios puoselėjimo bei jų įgyvendinimo.

Viltis yra brangi ne tik tai tautininkams, kurie spietėsi apie ją, bet taip pat ir tai lietuvių visuomenės daliai, kuriai rūpi lietuviybės išlaikymas bei stiprinimo reikalas, kuriems yra brangus bendras, vieningas, darnus ir sutartinis darbas visuomeninėje, kultūrinėje ir politinėje plėtmėje.

Kad geriau suprastume Viltį ir jos dvasią, pravartų bent kiek žvilgtelėti į ankstesnę ir to meto lietuvių gyvenimą bei į politinę lietuvių visuomenės diferenciaciją.

Tauta yra etnis vienetas, kurį sieja bendras gyvenamas kraštas, ta pati kalba, kilmė, praeitis ir papročiai. Ir į tautybės sąvoką įeina tie patys elementai. Tačiau istorijos būvyje tautos ir tautybės sąvoka yra turėjusi skirtingą reikšmę. Pavyzdžiui Vytautas Didysis, be abejo, laikė save lietuviu, bet pačią tautybę suprato kiek kitaip. Jam buvo gana svetimas tautinis patriotizmas, lietuvių kalbos ar tautinių papročių puoselėjimas. Tautinio patriotizmo vietą buvo užėmęs valstybinis arba net dinastinis patriotizmas.

Panašiai padėtis tuo metu ir kiek vėliau yra buvusi ir kituose kraštuose. Tautinės kalbos tik pamažiau išsigalėjo valstybiniame gyvenime. Tik pačioje bažnyčioje, kur turima reikalo su plačiaisiais visuomenės sluoksniais, vyravo tautinė kalba, ja buvo rašomos maldų knygos ir kitokia religinė literatūra. Pagaliau atsirado ir grožinės literatūros tautinėmis kalbomis.

Lietuvoje tautinės samonės atsiradimas mūsų dabar suprantama prasme užtruko ilgokai dėl daugelio priežasčių. Bajorai gana greitai nutauto, savo tarpe daugumas kalbėjo lenkiškai, nors save ir laikė lietuviais ir seimuose aštriai kovojo už Lietuvos reikalus, bet ne dėl lietuviybės. Bajorai ir sudarė didžiąją to meto Lietuvos šviesuomenės dalį. Tikrieji lietuviai, ta pagrindinė tautos masė, ėjo sunkią baudžiavą savo ponams. Čia vyravo tamsa, niekas ir nenorėjo, kad jie nušvištų. Tik retais atvejais vienam kitam pasisekdavo išeiti mokslus ir dirbti su savo tautiečiais.

Lyg kokia šviesi žvaigždė buvo nušvitusi Lietuvos padangėje - tai 1599 metais Vilniuje pasirodžiusi Mikalojaus Daukšos lietuviškai parašyta postilė. Joje įdėta nepaprastai įdomi lenkiška prakalba, bet be tikros patrio-

DR. J. PUZINAS

tiškos lietuviškos dvasios. Jis tarp kita ko rašo: "Visų amžių žmonės savo kalbomis gerai kalbėdavo, jų išlaikymu, išplatiniu, išpuošimu ir išgražinimu visada didžiai rūpinosi, nėra tokios menkutės tautos, nér tokio nieksingo žemės kampelio, kurs nėra savo kalbos vartojęs, - tos kalbos, kuria paprastai visi savo įstatymus, istoriją ir veikalus, sayus ir svetimus, naujus ir senus, leidžia žmones, kalbos, kuria tariasi apie visus valstybės reikalus, kuria bažnyčios, tarybos ir visokius savitarpio reikalus atlieka... Ne žemės gausumu, ne apdary įvairumu, ne kraštų linksnumu, ne miestų ir pilių tvirtumu laikosi tautos, jos laikosi tuo, kad pačios laikotvartai ir vartoja kada ir kur reikiant savo kalbą, kuri jų brandumą, santaiką ir brolišką meilę didina ir išlaiko. Kalba yra bendras meilės ryšys, vienybės motina, bendratos tėvas, valstybių sargas. Atimk ją tautai ir su ja atimsi iš tautos santaiką, vienybę ir visa kas joje yra gera".

Deja, tas Daukšos balsas nepasiekė to meto šviesuomenės širdies, kurios buvo pripildytos lenkiškos dvasios. Tik baudžiavos prispausta lietuvių tauta buvo užsidariusi tvirtame lietuviybės klate ir neleido svetimam elementui prasigrauzti ir įsiveržti į jos branduolį.

Tokioje padėtyje užklupo kraštą didžiosios nelaimės, Lietuvos ir Lenkijos valstybės padalijimai XVIII a. gale. Tačiau XIX amžiaus pradžioje kilęs svetimųjų susidomėjimas Lietuvos praeitimi, lietuvių kalba, papročiais, dainomis vis dėlto turėjo didelės įtakos kai kuriems lietuviams, ypačiai žemaičiams, kurie pradeda lietuviškai galvoti ir veikti tikrąja to žodžio prasme. Poška, Stanevičius, Vilentas, Daukantas, vėliau Valancius ir kiti - tai keli reikšmingi vardai, tarp priai susiję su lietuvių tautinės samonės atbudimu. Jie ima kelti Lietuvos praeities didingumą, lietuvių kalbos ir dainų grožį, ir jau patys ima rašyti lietuviškai: vieni rašė Lietuvos istoriją, kiti gramatikas, žodynus, tretį dėjo pagrindus grožinei literatūrai. Jų tarpe dar nesireiškė politinis grupavimasis, nors pasaulėžiūros atžvilgiu jie buvo ir skirtingi: vieni buvo liberalai tikėjimo atžvilgiu, kiti jau siekė tam tikrų socialinių tikslų (valstiečių padėties pagerinimo), dar kiti buvo labiau susiję su tikybiniais dalykais. Tačiau jie visi buvo tikri patriotai, visiems rūpėjo lietuviybės kėlimo reikalas.

Romantikų pasėtas tautinis grūdą dar negreit išdygo, nes rusų okupacija stengėsi užgniaužti bet kokią tautinį pasireiškimą. 1865 metais uždrausta lietuviška spauda lotyniškėmis raidėmis ir šiaip buvo suvaržytas tautinis darbas. Tačiau bet kokia priespauda sukelia pasipriešinimą ir didina atsparumą. Atsiranda nemažas būrys valstiečių sūnų, kurie išeina mokslus ir įsijungia į tautinį sąjūdį. Ypač daug jų davė Veiverių mokytojų seminariją, Marijampolės ir Suvalkų gimnazijos. Kadangi tautinis veikimas buvo draudžiamas ir persekiojamas krašte, persimesta į Mažąją Lietuvą, ypač į Tilžę bei Ragainę, kur imta steigti lietuvių laikraščius, leisti knygeles ir slapta skleisti Lietuvoje.

Apie įsikūrusius laikraščius jau pradėta telktis daugiau ar mažiau vienodensio ištikinimo žmonės. XIX amžiaus gale jau išsiskyrė kelios mūsų šviesuomenės grupės. 1883 pradėta leisti Aušra. Tai nedidelis knygutės formato laikraštis, nepasizymjęs ir turinumu, bet turėjęs nemažos reikšmės lietuvių tautiniam atgimimui. Aušros šulais yra buvę: dr. Jonas Basanavičius, Jurgis Mikšas, Jonas Šliupas, Martynas Jankus ir daugelis kitų. Aušra kėlė lietuvių tautinę sąmonę, primindama skaitytojams garbingą senosios Lietuvos praeitį, keldama gimtosios kalbos meilę, nurodant pavyzdžiais ir kitų tautų atgimimo pionieriais.

Ausrininkai buvo susispietę į būrelį, kuriam duotas ir būdingas vardas - Tėvynės Mylėtojai. Aušros branduolį daugiausia sudarė pasauliečiai inteligentai, daugiau ar mažiau liberalinio nusistatymo. Pradžioje čia sutilpo nemažos mūsų šviesuomenės būrys, bet netrukus imta skirstytis. Nepatiko Aušra dvasiškijai, nes čia kartais buvo idealizuojama senovės lietuvių religija, o redaguojant ją Jonui Šliupui, pasitaikydavo straipsnių, kur nepalankiai buvo paličiama ir pati religija. Nepatenkino Aušra ir kitų, nes čia nebuvo keliama pasaulėžiūriniai klausimai.

1889 Vincas Kudirką pradėjo leisti Varpą, apie kurį spietėsi daugiausiai liberalai ir socialistinio nusistatymo žmonės. Varpui, be bendrųjų tautinių reikalų ypačiai rūpėjo valstiečių padėties pagerinimas. Ėmus kitų kraštų pavyzdžiais organizuoti lietuvių politinėmis partijomis, nuo Varpo atriko socialdemokratai, kurie 1896 įkūrė Lietuvos socialdemokratų partiją. Vėliau pasitraukė ir nuosakieji tautininkai. Varpe liko vadinamieji demokratai, iš kurių 1902 metais rusų pavyzdžiu išaugo lietuvių valstiečių liaudininkų sąjunga.

(Bus daugiau)

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso PRospect 8-1717
Rezidencijos REpublic 7-7868

Dr. S. Biežis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.

Val.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas
uždarytas.

Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3211 W. 66th Place.

Tel. ofiso EVerglade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL.: 1-330, 6-830 p. p.
pirmad., antradi., ketvirtadi.,
penktadi.

Tik susitarus trečiadieniais.

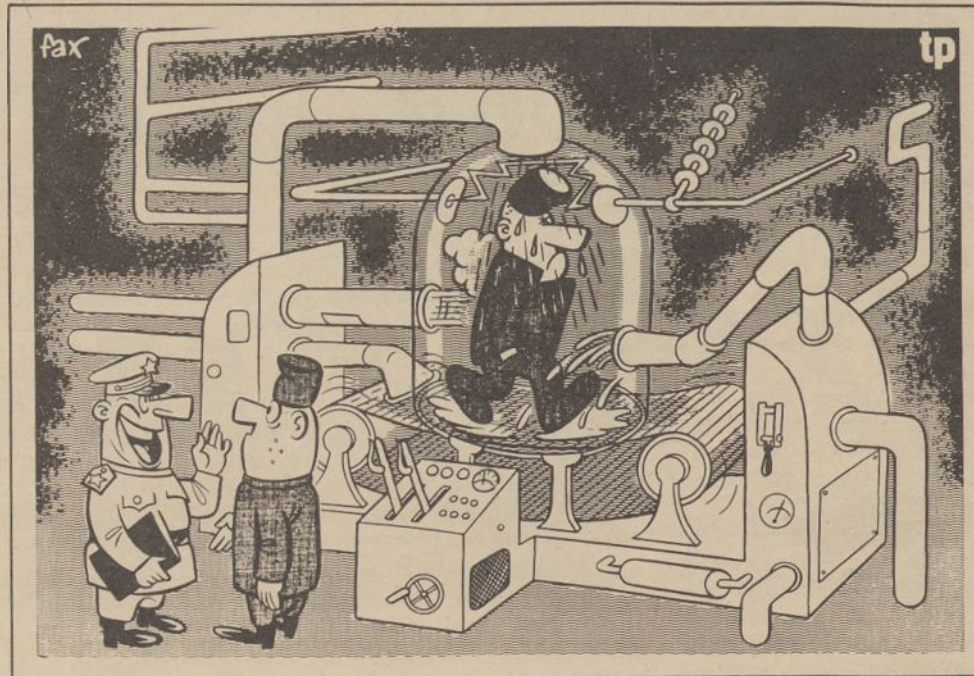
Telefonas:

Ofiso REpublic 7-5020.
Namų WAlbrook 5-3765.

J. Ramunis, M. D.

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2557 W. 69th Street
(ėjimas iš Rockwell St.)

Val.: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Šeštadieniais: 2-4 ir 5-7 p. p.

- Čia svarbiau negu Lunikas, drauge. Mes turime pripratinti kiekvieną sovietų pilietį praleisti žiemą be apsiausto...

Pastabos dėl Balfo apyskaitos

(Atkelta iš 3 psl.)

Su lietuvių bendruomene Vokietijoje palaiko tik, taip sakant, diplomatinis santykius ir sudarinėja su ja sutartis, ieškodamas sau naudos. Tokio pobūdžio sutartį sudarė 1958 m. Sutartis numatė kad: "Pagal susitarimą su Balfo vadovybe, PLB Vokietijos Krašto Valdyba visas šalpai gaunamas sumas, jei aukotojas nėra įsakmiai nurodęs sušelpinojo pavardės, perduoda Balfui. Balfas gi visas vargo mokykloms išlaikyti sumas perduoda Krašto Valdybai".

Daugeliui toks susitarimas gana keistai atrodo, nes, jei Balfas pats gauna aukas ir gėrybes be sąlygų, tai ir selpiamiesiems jos turėtų būti teikiamos be sąlygų. Kun. L. Jankus pasiaiškino nime Dirvoje vadina tai koordinacija ir drauge nusiskundžia, kad Balfas apsigavęs. Mat, pagal kun. L. Jankaus klaidingą apskaičiavimą Balfas neva davęs bendruomenei \$201,712,22 gėrybių, o gavęs iš bendruomenės vos \$137.41. Prašosi išvada, kad pagal Balfo norus bei intencijas ideali padėtis turėtų būti: kiek gavai, tiek ir atiduok!

Ar su savo selpiamaisiais aštuoniais tūkstančiais bei Caritas org-ja Balfas taip pat kurias nors "kooperacijos" sutartis sudarinėja, iš kun. L. Jankaus paaiškinimo nesimato.

Pačiu paskiausiu metu, nežinia, ar dėl tos mažos polemikos spaudoje, ar savo gerų norų vedamas, Balfas staiga paskyrė Vokietijos vargo mokykloms 500 dolerių. Ačiū labai, bet savo garsiosios sutarties Balfas šiuo atveju nesilaikė ir pinigų Kr. Valdybai neperdavė.

Norėdamas apimti viską ir verždamasis į visuotinumą, patvarkė, kad "kiekviena veikianti Vokietijoje vargo mokykla prisiųstų Balfo įstaigai Munchene prašymą, kuriame būtų nurodyta, kiek reikalinga mokslo įrankiams, vaikų užkandžiams ir mokytojo atlyginimui".

Pašalpas vargo mokykloms dalina pats Balfas, vadinasi, ir vargo mokyklų tvarkymą jau norima perimti savo zinon.

Šia proga atkreiptinas dėmesys į lėšas, skiriamas vargo mokykloms Kalėdų švenčių proga. Balfas, pvz., giliai "1958 m. Kalėdoms pridėjęs (vargos mokykloms) savo tūkstantį dolerių".

Klausimas, kam tas dosnumas išėjo naudon - vien šokolado bei pigių saldinių fabrikantams. Kalėdos jau seniai nustojo būti kulkia ir linksma Kristaus gimimo švente. Pirkliams bei vertėivoms skatinant ir masių jausmus išnaudojant, Kalėdų šventės virsta tikru pagonišku jomarku. Vaikai pradeda jas švęsti jau gruodžio pradžioje ir

nebaigia tol, kol nepersivalgo tos šventės vaisėmis. Ar prasminga šitą pirklių išgalvotą kultą skatinti? Ar nevertėtų mažiau lėšų tam persivalgymui skirti? Ir ar ne keista - kuomet skiriama darbai 500 dol., reikalaujami prašymai, statistinės žinios ir t.t., o kalėdiniais saldainiams be jokių prašymų bei statistikų išmetama visas tūkstantis!

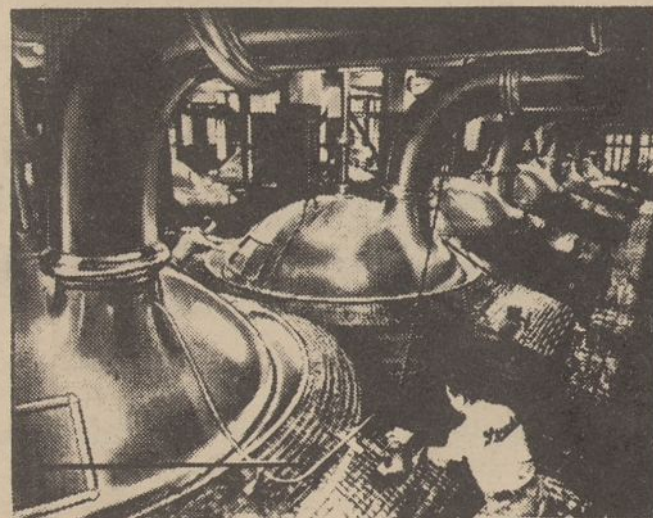
Pagaliau dar nuostabesnis vaidas gaunasi, jei pastebėsime, kad Kr.Vald. samatoje visiems ateinantiems metams vargo mokykloms skiria tik 4,600 markių, atseit 1,150 dolerių. Ar nebūtų prasminga "kalėdinių saldinių" lėšas skirti metiniam mokyklų aprūpinimui.

Baigiant, norėtysi išreikšti viltį, kad aukštoji ir garbinga Balfo vadovybė priims šias kuklias pastabėles rimtai, be rūstumo, neieškodama jose priekabiavimo žymių, nes jos tokių intencijų neturi ir buvo reiškiamos, geriais norais vadovaujantis.

Daug šalpos ir globos susilauktume iš Balfo Vokietijoje, jei jis pakeistų savo nuostabią politiką ir atsisakytų vien tik favoritų bei vokiečių ir vokiškų organizacijų šelpimo.

Stebėtojas

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Tik Amerikoje ugnim virtas... virtas prie 2000°

Tai ugnim virtas

užtat duoda

tik Stroh's

puikų skonį

Stroh's turi
puikų skonį
ir kitas
Amerikos alus
negali lygintis.

Jums patiks

Stroh's
yra šviesesnis!

DABAR UŽ VIETINES
KAINAS!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

Aktorius A. Brinka, vadovavęs programai spaudos baltuje Chicagoje, vaizduoja žurnalistą pasikaltėjime su soliste P. Bičkienė. V. Noreikos nuotrauka

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Akademinių skautų Sąjūdžio Clevelando skyrius spalio 17 (šeštadienį) 8 val. vakaro Čiurlionio Namuose, 10908 Magnolia Drive, rengia Sąjūdžio 35 metų sukakties minėjimą. Programą sudarys oficialioji dalis, kurios metu kalbės Oberlin College lektorius fil. Rimvydas Šilbajoris, trumpa meninė dalis, vaišės, dainos ir šokiai.

Visi studentai, jaunimas ir jaunimo bičiuliai maloniai kviečiami minėjime dalyvauti. Įėjimas laisvas.

• Dirvos bendradarbis Jonas ir Stasė Kazlauskai spalio 8 sulaukė antrojo sūnaus.

• Ign. Šajauka, skaitytojas ir bendradarbis iš St. Catharines, Canada, viešėjo Clevelande ir aplankė Dirvą.

• Spalio 23, 24 ir 25 dienomis Naujojo parapijos vyksta rudens mugė-bazaras. Parapijos klebonas kun. J. Angelaitis kviečia visus tą mugę paremti kuo kas išgali ir į ją atsilankyti. Pinigai reikalingi vykdomai statybai.

Tokį pat kvietimą ir raginimą padarė ir L. Bendr. antrosios apylinkės valdyba, nes prie Naujosios parapijos bus mokykla, salė ir ten galės telktis lietuviškas kultūrinis gyvenimas. Mugėje antroji apylinkė sutiko įrengti atskirą skyrių ir tuo statybos darbus paremti.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

J. CIJUNSKAS LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
Cleveland

1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352

Atidara nuo ryto
8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ TAISYMAS

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas: motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinų dalių įdėjimas.

Parduodami amžini akumuliatoriai.

24 hours towing.
Dienos tel.: HE 1-6352.
Nakties tel.: LI 1-4611.

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345
13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,
lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Didelis įvairių dovanų pasirinkimas

7007 SUPERIOR AVE Greta Ezella Theatre
Tel. EX 1-3969 Bute: WA 1-2354

• Pasaulinio garso pianistų Jose ir Amparo Iturbi koncertas Music Hall įvyksta spalio 17 d., 8:30 val. Rengia Cleveland Opera Ass'n. Išpildys Mozarto ir Debussy kūrinius.

• Aukštesnieji lituanistikos kursai, suorganizuoti Liet. Bendruomenės pirmosios apylinkės, jau veikia. Paskaitos vyksta ketvirtadieniais 7-9 val. vak. Šv. Jurgio parapijos mokyklos patalpose. Į kursus, be tikrųjų klausytojų, priimami ir laisvieji klausytojai. Įsiregistruoti galima ir kursų darbo metu.

• Milžino Paunksmės pastatymo garbės rėmėjais dar įsijungė Dr. Juškėnienė ir Dr. Baltruške. Rėmėjams širdingai dėkojame.

• L. B-nės apylinkių ir apygardų atstovų suvažiavime Detroito buvo priimtas bendras nutarimas solidarumo įnašų rinkimo reikalu. Tat spalio mėnuo skelbiamas solidarumo mokesčio rinkimo mėnesiu.

Antroji apylinkė praneša savo nariams, kad apylinkės ribos padalintos į 7 seniūnijas ir seniūnai pradeda lėšų rinkimo vąj.

Patogumui naujos parapijos salėje kiekvieną sekmadienį, tuoj po lietuviškų pamaldų, veikia spaudos kioskas. Norintieji sumokėti mokestį kreipiasi į kiosko vedėją H. Stasą.

Parduodami du kilimai (carpetai)

9x12. Abu vienos spalvos. Geros rūšies, mažai vartoti. Šaukti IV 6-5279. (79)

NAMAS NETOLI N. PARAPIJOS

Į šiaurę nuo Blvd. mūrinis ir medinis namas. 8 metų. 6 kamb. Colonial stiliaus. Kilimai. Kambarys rūsyje. Netoli Naujosios parapijos bažnyčios. Kaina — \$23,000.

De Vann Real Estate
535 E. 185 St.
KE 1-2227 (80)

CleveChecks

SPECIAL BUDGET CHECKING ACCOUNTS

REGULAR CHECKING ACCOUNTS, TOO • USE THE ONE BEST FOR YOU!

The Cleveland Trust Company

65 CONVENIENT BANKING OFFICES

MEMBER FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

JUOZO MIKONIO NAMŲ PIRKIMO-PARDAVIMO ĮSTAIGA

EAST SHORE REALTY

780 East 185th Street
Telef. IV 1-6561. Namų telef. MU 1-2154

Jūsų patarnavimui atidaryta kiekvieną dieną. Mes tarpininkaujame namus įsigyti ten, kur Jūs pageidaujat.

Namus įsigysi — niekad nesigailėsi!

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Cia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

Praėjusį šeštadienį lietuvišką šeimą sukūrė Mirga Dabrikaitė ir Džinaras Kižys, aktyvūs skautai akademikai ir kitų lietuviškųjų organizacijų nariai. Nuotraukoj jaunieji vestuvių liudininkų ir artimųjų būryje.
V. Bacevičiaus nuotrauka

Į Clevelando Mayorus

TOM IRELAND

Ko Tom Ireland reikalauja visiems Clevelando žmonėms

- JOKIŲ NAUJŲ MOKESČIŲ
- PANAIKINTI MOTERŲ UŽPUOLIMUS GATVĖSE
- 100,000 NAUJŲ DARBŲ
- GERESNIO AUTOBUSŲ PATARNAVIMO
- PANAIKINTI ORO IR VANDENS TERŠIMĄ

Išrinkite TOM IRELAND Mayoru

Tuesday, Nov. 3, 1959

X TOM IRELAND

Ireland for Mayor Committee, Wallace Steffen, Chairman, 75 Public Square Bldg., Room 1123, Cleveland 13, O.

Geriausi sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday,
7:05-7:30 P. M.

EAST CLEVELAND—EUCLID & SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH—SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

Clevelandiečiai DABAR gali pamėgti
• Vasaros VĖDINIMĄ • žiemos SILDYMĄ
MONCRIEF Įtaisymo
VISŲ METŲ
THE HENRY FURNACE CO MEDINA O

DIRVA

THE FIELD

KAS IR KUR?

• Inžinieriai Brutenis ir Romualdas Veitai, išlaikę nuostatytus egzaminus, gavo inžinierių teises Ohio valstybėje.

• Suinteresuotiems pranešama, kad Lietuvos pasiuntinybės Brazilijoje rūmų statybos skelbto konkurso terminas pratęstas iki lapkričio 1 d.

• Lietuvių Dailininkų Sąjunga, pasibaigus senosios valdybos kadencijai išrinko naują, kurią dabar sudaro: Vl. Vaitiekūnas — pirm., J. Pilipauskas — sekr., Vl. Vijskis — kasininkas.

• Detroito Bendruomenės apylinkės valdyba kreipėsi į visas lietuvių organizacijas, prašydama įsijungti į veiklą ir sudaryti atskiras seiniūnijas.

DIRVAI AUKOJO

Pratęsiant prenumeratą Dirvą aukomis parėmė:

Masiulis B., Chicago	\$1.00
Meiliūnas V., Dorchester	5.00
Kasmauskas J., Roslindale	2.00
Tveras A., Chicago	5.00
Gediminas B., Los Angeles	2.00
Čibiras J., Dayton	2.00
Mažionis J., Washington	2.00
Mačys J., Dr., Columbus	6.00
Ščiuka A., Dorchester	3.00
Stravinskas J., Clev.	2.00
Vaičius J., Chicago	2.00
Orentas G., Venezuela	2.00
Moliejus A., E. Chicago	2.00
Gaižauskienė T., Venezuela	2.00
Gabriūnas P., Chicago	2.00
Bludnikas R., Rochester	2.00

Ačiū visiems už atsiųstas aukas.

POBŪVIS BUVO NE RUDENINIS!

Didžiūsiąs dovanas laimėjo... chichagiečiai

Los Angeles Lietuvių Tautinių Namų Fondo valdyba savo spalio 3 d. baliui, kurį oficialiai pavadino "rudenių pobūviu", buvo išsiuntinėjusi svečiams gražiai atspausdintus pakvietimus su krentančiais rudens lapais. Iš teisybės, į balių prikrito per 300 "lapų" - svečių, bet baltaus nuotaika ir pasisekimas nebuvo rudeniškas. Baltaus pasisekimo visais atžvilgiais geriau tikėtų pavadinti pavasariu.

Jam buvo rūpestingai ir gerai pasiruošta. Tam iš peties padirbėjo Fondo valdybos nariai, daugelis ALTS Los Angeles skyriaus narių ir kiti tautinių namų įsigijimo idėjos rėmėjai ir rėmėjos. Už tat visas pasidarbavimas su iš anksto organizuotais dovanų laimėjimais, įėjimo bilietais, baro pajamomis į Tautinių Namų Fondą atnešė gerokai per 1000 dolerių pelno. Ne mažesnis Los Angeles lietuvių pobūvis, rudeniškas ar pavasariškas, duoda tiek naudos. Na, bet visa tai nebūtų taip gerai pavykę be "užsieniečių" tautos. Pavyzdžiui, dabartinė chichagietė Danguolė Pulkauskaitė - Bartkienė, prisimindama savo draugus Angelų miestą, Chicagoje per trumpą laiką buvo išplatinti laimėjimų bilietų už 126 dolerius. Dr. S. Biežis iš Chicagos taip pat atskraidino oro paštu stambią dovaną - 100 dolerių čekį. Ir ne jie vieni.

Turbūt dėl to ir didžiausias dovanas teisingai nusinešė chichagiečiai. Laimėjimų skirstymas buvo prarastas 12 val. naktį, ir tuojau pat V. Aleksandrūnas pranešė laimingųjų pavardes. Pirmoji dovana, dailininko prof. A. Varno paveikslas, teko G. S. Dugirdui, o antroji dovana, skulptoriaus P. Vėbros padovanota lietuviškų motyvu lėkštė, teko M. Reklaičiui (abu iš Chicagos ir abu pirko bilietėlius iš D. Bartkienės). Ir tik trečiasis skyrimas, Žilinskių padovanotas patefonas, paguodai atiteko vietiniam mūsų losangeliečiui, Dainos okteto dalyviui Jonui Petroniui.

Didelė St. Nicolas salė netruošė svečių tirštuose dūmuose, buvo likę erdvės geram orui, gerai nuotaikai ir užtenkamai

vietos šokiams. Ivertindami kilnių šio baltaus tikslą, losangeliečiai jautriai atsiliepė į kvietimą. Svečiai buvo, kaip sakoma, tikrai rinktiniai, šventiškai nusiteikę ir pasipuošę, o ypač mūsų ponios ir panelės. Be abejo, daugelį patraukė ir įdomi baltaus programa, ypač svečias iš Bostono, poetas humoristas Antanas Gustaitis, specialiai atskridęs pirmą kartą į Los Angeles, ne tik, jo žodžiais tariant, "pamirkyti pirštus į Pacifiko bangas", bet ir mums padeklamuoti savo naujausius eilėraščių. Už tat šį kartą svečių tarpe buvo matyti ir tokių, kurių anksčiau niekad nebūdavo progos

Šis Puikūnienės padovanotas tortas buvo panašus į "svajonių pilį". Ji pati jį pagamino ir paaukojo Los Angeles lietuvių namų pamatams padėti. Į namus, žinoma, tokią minkštą ir skanų daiktą sunku ir gaila mūryti, - bet per balių išleistas laimėjimui jis davė 60 dolerių pelno. Šį puikų karališką tortą, kaip ir pridera jos karališkai pavardei, laimėjo J. Gediminienė. Baltaus svečius ir norinčius tortą išlošti su dovana supažindina (iš kairės): Lietuvos garbės konsulo žmona Ona Bielskienė, torto fundatorė Puikūnienė, vakaro solistė Elena Bartush - Swaggart, vyriausioji baltaus šeimininkė Sofija Waitiekienė ir viena iš uoliųjų parengimo taktininkių Stella Bartkienė.

V. Aleksandrūno nuotrauka

sutikti lietuviškuose parengimuose.

Pobūvį taip pat pagerbė savo atsilankymu prof. Mykolas Biržiška ir Lietuvos konsulas dr. J. J. Bielskis. Itin gausių dalyvių sluoksnį sudarė studentai ir studentės arba jų vyresnieji, jau studijas baigę, kolegos. Tas jaučiamai atsiliepė moderninių šokių nuotakose... Taip pat pažymėtinas gausus būrys lietuviškos spaudos bendradarbių ir kultūrininkų. Nesijautė jokių srovinų, nei partinių skirtumų, visus jungė draugiškumas ir gera nuotaka. "Lietuvių Dienų" žurnalo redaktorius poetas Bernardas Brazdžionis visą vakarą broliavosi su "Dirvos" bendradarbiu Broniu Raila, buvo čia ir kitų laikraščių bendradarbiai - Algirdas Gustaitis, J. Kaributas, Vladas Bakūnas, poetai A. Gričius, E. Tumienė, D. Mitkienė, kompozitoriai Bronius Budriūnas, Juozas Bertulis, muzikas J. Ažuolaitis ir daugelis, daugelis kitų.

PHILADELPHIA

Spalio 2 d. Bendruomenė surengė dr. Girmiaus paskaitą. Po paskaitos buvo pagerbti prof. A. Jurskis - 65 m. amžiaus, ir prof. V. Maciūnas - jo 50 m. amžiaus proga. Sukaktuvininkai apdovanoti lietuviškomis knygomis.

Neseniai Bendruomenės išdėninkas pulk. V. Šaudrys taip pat šventė 65 m. sukaktį. Sukaktuvininkams linkime ilgų metų.

Philadelphios lietuvių šeštadieninės mokyklos vadovavimą perėmė Bendruomenė. Pamokos vyksta šv. Kazimiero parapijos mokyklos patalpose. Pamokų laikas šeštadieniais nuo 10 - 1 val. p. pietų. Mokykloje dirba mokytojos: G. Maciūnienė ir B. Rukšienė.

P.M.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

ATGAIVINKIME SENOSIOS KARTOS PAPROČIUS

Ivykusiame pas J. Narvydą, Seaford, N.Y., pobūvy, besilinksminant buvo surinkta Vasario 16 gimnazijai 25 doleriai... Nuotraukoje pobūvio dalyviai. Pirmoje eilėje sėdi iš kairės: P. Narvydas, A. Krulickienė, V. Norvaišaitė, H. Kulbek, O. Jonušienė, T. Pusnikienė. Stovi: K. Krulikas, A. Jurgėla, K. Bačauskas, M. Virbickienė, E. Jurgėlienė, P. Janušis, J. Narvydas, L. Virbickas, O. Bačauskienė, P. Pusnikas.

Dar gerai prieš Antrąją pasaulinį karą sąmoningieji Amerikos lietuviai įvairiais būdais stengėsi padėti Nepriklausomai Lietuvai. Būdavo paprotys, įvairiose pramogose besilinksminant,

parinkti aukų: Vilniui Vaduoti Sąjungai, Našlaičių prieglaudoms ir kitiems tautiškiems reikalams.

Dabar tas paprotys lyg pamirštas, o lietuviškų reikalų turime daug: geroką skaičių sav. tautiečių Vokietijoje, kurie reikalauja paramos, Vargų mokyklėles, senelių prieglaudas, Sibiro tremtinius ir t.t.

Priežodis sako: dėk grūdą prie grūdo — prikrausi aruodą. Visokių pramogų turime daug ir jei atgaivintume tą seniau praktikuojamą paprotį, parinktume aukų tautiškiems reikalams, manau, surinktume nemažą sumą patys jokio sunkumo nejausdami.

Čia duodu trumpą žinutę iš senesnių įvykių bičiulių pobūvio, Seaford, N. Y. pas Joną Narvydą. Buvo mini-ma Mikolinos vardadienis ir p.p. Virbickų dešimtmetis kai gyvena šiame krašte.

Svečiams besilinksminant buvo sumanyta parinkti aukų Vasario 16 gimnazijai Vokietijoje. Buvo surinkta \$25.00.

Žinoma, tai nedidelė auka, bet jei visi taip rinktume, sudėtume nemažą sumą.

N.

L.A. Augūras

Kaip iš rengėjų teko patirti, Tautinių Namų Fondo valdybą teisingai vertindama spaudos būtiną tulką bendriesiems tikslams siekti, specialiai svečiais į balių kvietėsi jai žinomus laikraščių kraščių bendradarbius, tuoparodama dar neįprastą pavyzdį kitoms organizacijoms, taip pat norinčioms spaudos tautos, bet ignoruojančioms laikraščių korespondentus.

Baltaus programą trumpai ir sklandžiai pravedė žurnalistas Br. Raila. Jam nereikėjo daug supažindinti publiką su soliste dainininke H. Bartush - Swaggart, kuri dviem išėjimais sudainavo šešias lietuvių kompozitorių dainas (Tallat-Kelpšos, Ramanausko, Budriūno, Gailevičiaus, Čerrienės, Sarpaliaus, Kuprevičiaus) ir ariją iš Puccini operos Madame Butterfly. Dainininė yra nuo seno žinoma ir labai mėgiama visų Los Angeles lietuvių. Jos balsas skambėjo puikiai ir kaip visada, žavėjo savo šilumu ir spalvingumu.

Kiek plačiau programos vedėjas supažindino klausytojus su poeto Antano Gustaičio asmeniu,

Gražiai pavykusiame Chicagos žurnalistų pobūvy svečiai turėjo progos vienas su kitu pabendrauti. Prie stalo dail. A. Varnas su žmona ir kun. J. Vaišnys, S.J.

V. Noreikos nuotrauka

Skelbiame pirmąjį Dirvos FOTO KONKURSA

Tema: "Mūsų jaunimas" — mažieji, moksleiviai, studentai; jų užsiėmimai, organizacinė veikla, pramogos ir t.t.

Dalyvauti gali visi lietuviai foto mėgėjai ir profesionalai iš visų pasaulio kraštų. Nuotraukų skaičius neribojamas.

Data: nuo paskelbimo dienos iki š. m. gruodžio 31 d. (pašto antspaudo data). Dalyviai prašomi pradėti siųsti nuotraukas tuoj pat, kad jų perdaug nesusitelktų pabaigoje.

Sprendėjai: visi Dirvos skaitytojai; balsuoja už tris, jų nuomone, geriausias nuotraukas.

Vykdomas: konkurso dalyviai siunčia nespaldytas, nemažesnes už atviruką, blizgančio paviršiaus foto kopijas su jų pavadinimais ir turimais techniniais duomenimis (aprašymu, ką ji vaizduoja, nuotraukoje esančių asmenų pavardėmis ir t.t.) — Dirvos redakcijai, 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio, pažymėdami, kad jos skirtos konkursui. Gautas nuotraukos numeruojamos ir pagal gavimo eilę skelbiamos Dirvoje. Balsuojama, konkursui pasibaigus, specialiu balsavimo lapeliu, kuris bus atspausdintas Dirvoje, drauge pakartojant sumažintas konkurse dalyvavusias nuotraukas.

Premijos: a) dalyviams — daugiausiai balsų surinkusi nuotrauka gauna \$50 premiją, antroji — \$30, trečioji — \$20. b) sprendėjams, tiksliausiai nubalsavusiems premijų eilę, skiriama 10 premijų knygomis.

Balsų skaičiavimo komisijos sąstatas bus paskelbtas prieš balsavimą.

Iš Tėvų Jėzuitų pastatų šventinimo iškilmių Chicagoje. Jaunimo Centro scenoje kalba vyskupas V. Brizgys.

V. Noreikos nuotrauka